
Vooronderzoek

Rapport Probleeminventarisatie

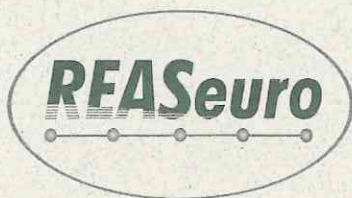
Gemeente Bernheze

Figuur 1: Britse verkenningswagens rijden door het verwoeste Dinther in oktober 1944 (bron: Didden & Swarts, *Einddoel Maas*, blz. 157).

Opsporen Conventionele Explosieven

Vooronderzoek

Rapport Probleeminventarisatie Gemeente Bernheze

Projectnummer	: 07365
Locatie	: Gemeente Bernheze
Opdracht	: Probleeminventarisatie definitief
Opdrachtgever	: Gemeente Bernheze
Plaats en datum	: Riel, 28 september 2006
Rapport	: RO-060148
Auteurs	: Drs. Th.M. van den Berg, historicus

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

John Blokvoort
General Manager ERW

Copyright 2006. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de houders van het auteursrecht. De opdrachtgever mag voor intern gebruik duplicaten maken.

Inhoudsopgave

	Pagina
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Probleemsituatie	5
1.3. Doel	5
1.4. Opbouw rapportage	6
2. Locatiegebonden informatie	7
2.1. Afbakening van het onderzoeksgebied	7
2.2. Mogelijke detectieverstoreningen	7
3. Geraadpleegde bronnen	9
3.1. Inleiding	9
3.2. Algemene documentatie	9
3.2.1. Literatuur en archiefinstellingen	9
3.3. Specifieke documentatie	9
3.3.1. Door opdrachtgever aangeleverde informatie	9
3.4. Literatuur	9
3.5. Archieven	9
3.5.1. Gemeentearchief Bernheze	10
3.5.2. Provinciaal en Nationaal Archief te 's-Gravenhage	10
3.5.3. Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam	10
3.5.4. The National Archives (TNA) te Londen	10
3.5.5. Luchtfotoarchieven	10
3.5.6. Archief Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL)	10
4. Onderzoeksresultaten	11
4.1. Inleiding	11
4.2. Literatuurgegevens	11
4.3. Bombardementsgegevens	17
4.4. Archieven	17
4.4.1. Gemeentearchief Bernheze	17
4.4.2. Provinciaal en Nationaal Archief	19
4.4.3. EOCKL	19
4.5. Luchtfoto's	20
4.6. Stafkaarten	20
4.7. Aanvullende Informatie	21
5. Conclusie & advies	22
5.1. Overzichtskaart	22
5.2. Conclusie	22
5.3. Leemte in kennis	22
5.4. Advies	23

6. Bijlagen	25
Bijlage A De opdracht (losbladig)	25
Bijlage D Het proces "Opsporen Conventionele Explosieven"	26
Bijlage E Gehanteerde begrippen	28
Bijlage F1 Literatuur	30
Bijlage F2 Overzicht van de (archief) instellingen en de geraadpleegde bronnen	31
Bijlage F3 Geraadpleegde documenten diverse archieven/bronnen	32
Bijlage F4 Luchtfoto's (losbladig)	33
Bijlage G1 Onderzoeksgebied	34
Bijlage G2 Geallieerde stafkaarten (losbladig)	35
Bijlage G3 Duitse stafkaart 1941 (losbladig)	36
Bijlage G4 Mijnenveldkaart (ingepast huidige situatie) (EOCKL) (losbladig)	37
Bijlage M1 Overzichtskaart Gemeente Bernheze (losbladig)	38
Bijlage M2 Inpassingen luchtfoto's d.d. 25 november 1944 (losbladig)	39

Tabellen:

Tabel 1: Overzicht geraadpleegde literatuur gemeente Bernheze	11
Tabel 2: Overzicht van de belangrijkste oorlogshandelingen in Heesch (1940-1945)	15
Tabel 3: Overzicht relevante documenten bombardementsgegevens onderzoeksgebied	17
Tabel 4: Overzicht meldingen LBD Oss	18
Tabel 5: Overzicht uitgevoerde onderzoek/melding CE'n gem. Bernheze	19
Tabel 6: Overzicht relevante data van 11th Hussars eenheid	21

Figuren:

Figuur 1: Britse verkenningswagens rijden door het verwoeste Dinther in oktober 1944 (bron: Didden & Swarts, <i>Einddoel Maas</i> , blz. 157)	1
Figuur 2: Overzicht onderzoeksgebied gemeente Bernheze	7
Figuur 3: Amerikaanse parachutisten in Heeswijk, 17 september 1944 (bron: <i>Operation Market Garden. Then and Now I</i> , blz. 105)	16
Figuur 4: Overzichtskaart getroffen Geallieerde vliegvelden tijdens Operatie "Bodenplatte" 1 januari 1945 (Bron: Boeijen, <i>Vliegen en Vechten bij de Maas 1940-1945</i> , blz. 206)	16
Figuur 5: Duitse krijgsgevangenen demonteren onder toezicht van Nederlandse militairen een neergestorte V-1 raket in de omgeving van Oss, augustus-september 1945 (Bron: Van Woensel, <i>Vrij van Explosieven</i> , blz. 51)	18
Figuur 6: Overzicht locaties Pionier Regiment november 1945-februari 1946 (Bron: Van Woensel, <i>Vrij van Explosieven</i> , blz. 68)	20

---

1. INLEIDING

1.1. AANLEIDING

Aangezien er binnen de gemeente Bernheze in de nabije toekomst meerdere bodemactiviteiten plaats zullen gaan vinden, heeft de gemeente ervoor gekozen om gemeentebreed een Probleeminventarisatie uit te voeren. Na afronding van de Probleeminventarisatie moet duidelijk zijn binnen welke gedeelten van de gemeente Bernheze een verhoogd risico aanwezig kan zijn op het aantreffen van CE'n tijdens bodemactiviteiten.

Om tot een gedegen resultaat te komen, wordt het onderzoek uitgevoerd conform de Beoordelingsrichtlijnen (BRL) Opsporen Conventionele Explosieven (OCE). In het onderzoek wordt feitelijk materiaal verzameld van de gemeente Bernheze en de voormalige gemeenten. Op basis van de resultaten van de Probleeminventarisatie kan de gemeente Bernheze beslissen of een Probleemanalyse noodzakelijk is voor aanvang van reguliere bodemactiviteiten.

1.2. PROBLEEMSITUATIE

In het kader van de toekomstige plannen binnen de gemeente Bernheze zal in de toekomst een breed scala aan (bodem-) activiteiten gaan plaatsvinden. Indien zich één of meerdere CE'n in de bodem bevinden, is dat een potentieel risico in het kader van de Openbare Orde & Veiligheid (OOV). Bovendien zal stagnatie van de werkzaamheden in de uitvoeringsfase door het (spontaan) aantreffen van CE'n direct aanzienlijke kostenverhogingen tot gevolg hebben. Het is daarom van groot belang reeds in de planfase duidelijkheid te krijgen over de omvang van het eventuele probleem teneinde de veiligheid voor personeel en omgeving tijdens de realisatiefase te kunnen garanderen. Daarnaast is het in het kader van de kostenbeheersing essentieel de kosten van een eventueel noodzakelijk CE-bodemonderzoek vooraf in kaart te hebben gebracht.

1.3. DOEL

Het doel van de Probleeminventarisatie is het verzamelen en overzichtelijk ordenen van relevant (historisch) feitenmateriaal over het onderzoeksgebied. Omdat de Probleeminventarisatie een belangrijke input vormt voor de Probleemanalyse is het echter wel noodzakelijk dat de inventarisatie met voldoende diepgang en deskundigheid wordt uitgevoerd.

De benodigde informatie is onder meer verkregen door de nadere bestudering van allerhande beschikbare archieven, literatuur, (lucht)foto's en vluchtgegevens in het geval van bombardementen en/of beschietingen.

Het verzamelen van het feitenmateriaal wordt door REASeuro op een gestructureerde en gedocumenteerde wijze uitgevoerd. Hierdoor is alle informatie herleidbaar en geeft het voldoende zekerheid over de conclusies met betrekking tot de vermoede aanwezigheid van achtergebleven CE'n. In dit rapport Probleeminventarisatie met overzichtskaart is het feitenmateriaal verwerkt.

Tevens wordt op basis van de Probleeminventarisatie een positief of negatief advies uitgebracht voor Gemeente Bernheze. Een positief advies wordt gegeven indien "het gereede vermoeden van de aanwezigheid van (een) Conventioneel Explosie(f)ven, die na de Tweede Wereldoorlog zijn (is) achtergebleven" bestaat. Een negatief advies wordt gegeven indien onvoldoende onderbouwing bestaat dit "gereede vermoeden" te concluderen.

In het geval van een positief advies wordt geadviseerd om na goedkeuring van het bevoegd gezag de Probleemanalyse uit laten voeren. Dit onderzoek omvat de analyse van het historisch feitenmateriaal en de vaststelling van de aard en omvang van vermoede CE'n en bestaat tenminste uit:

- vaststellen soort en hoeveelheid vermoede CE'n;
- verschijningsvorm van de vermoede CE'n;
- inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden;
- vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied;
- evaluatie van de risico's van de vermoede CE'n in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie.

1.4. OPBOUW RAPPORTAGE

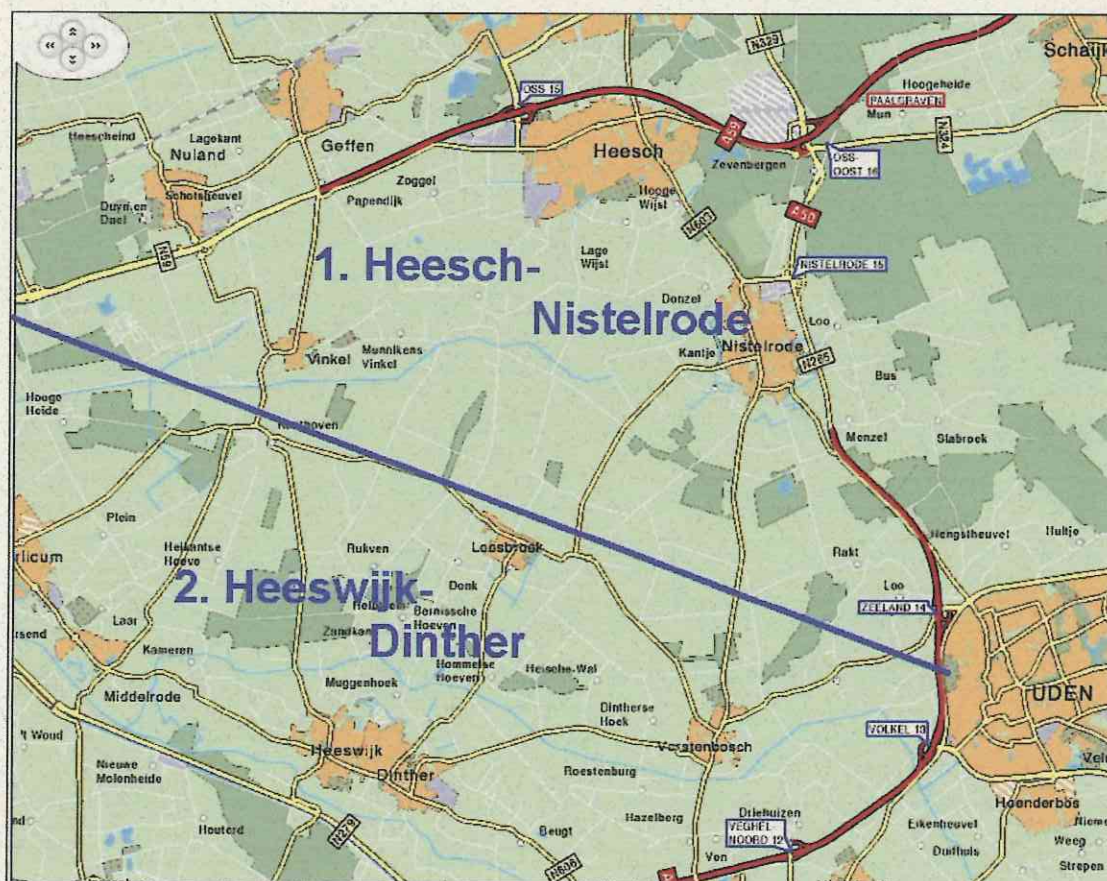
Zoals reeds vermeld is het onderzoek gericht op het gehele grondgebied van de gemeente Bernheze. Tijdens het literatuuronderzoek en de archiefbezoeken is veel feitelijke informatie beschikbaar gekomen. In het rapport staat het onderzoek beschreven alsmede het resultaat. Op de overzichtskaart staan de gebieden aangegeven waar een verhoogd risico is op het aantreffen van CE'n tijdens (grond-) werkzaamheden.

2. LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE

2.1. AFBAKENING VAN HET ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied betreft het gehele grondgebied binnen de gemeente Bernheze. In bijlage G1 en in figuur 2 zijn de grenzen van het onderzoeksgebied weergegeven. Gemakshalve is de gemeente Bernheze voor dit onderzoek in verdeeld in twee deelgebieden, namelijk Heesch-Nistelrode (deelgebied 1) en Heeswijk-Dinther (deelgebied 2).

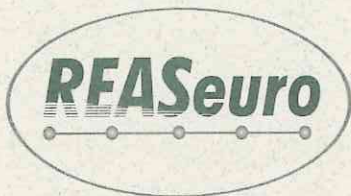

Figuur 2: Overzicht onderzoeksgebied gemeente Bernheze.

2.2. MOGELIJKE DETECTIEVERSTORINGEN

Binnen het opsporingsgebied zijn detectieverstoringen aanwezig in de vorm van gebouwen, verhardingen, rasters, kabels, leidingen etc. Bij een eventuele uitvoering van een CE-onderzoek in het veld dient hiermee rekening te worden gehouden. Zo dient bijvoorbeeld een eventuele sloop van de gebouwen op een zorgvuldige manier te worden uitgevoerd.

Puin dat op de locatie achterblijft, kan namelijk leiden tot een sterke toename van de detectieverstoringen en meerkosten bij een eventueel noodzakelijke opsporingsactie. Alle in het gebied aanwezige (zichtbare) detectieverstoringen kunnen in principe voorafgaand aan een detectieonderzoek worden verwijderd. Een goede afstemming in een eventueel vervolg is hierbij van belang.

---

3. GERAADPLEEGDE BRONNEN

3.1. INLEIDING

Om een eventuele Probleemanalyse te kunnen uitvoeren, is het van belang dat de Probleeminventarisatie zo compleet mogelijk wordt uitgevoerd. Alle relevante bronnen dienen te worden geraadpleegd. In de volgende paragrafen worden deze bronnen nader toegelicht.

De onderzoeksresultaten van de twee deelgebieden worden in het volgende hoofdstuk beschreven. Op basis van de resultaten van de Probleeminventarisatie wordt een overzicht verkregen van de op (mogelijke) aanwezigheid van CE'n verdachte gebieden binnen de gemeente Bernheze.

3.2. ALGEMENE DOCUMENTATIE

3.2.1. Literatuur en archiefinstellingen

In dit rapport is een veelheid aan documentenmateriaal verwerkt. Om te beginnen is er een uitgebreide literatuurstudie gedaan. Een literatuurlijst is als bijlage F1 opgenomen. Vervolgens is het gemeentearchief Bernheze en het Nationaal Archief (NA) geraadpleegd.

Tevens is gebruik gemaakt van volgende archieven:

- Het Explosieven Opruimings Commando Koninklijke Landmacht (EOCKL);
- Luchtfotoarchieven van de Bibliotheek Landbouwuniversiteit Wageningen (BLUW);
- Topografische Dienst te Emmen (TOPOD);
- The National Archives (TNA) te Londen (Verenigd Koninkrijk);
- The Aerial Reconnaissance Archives (TARA) te Birmingham (Verenigd Koninkrijk);
- Militär Bundes Archiv te Freiburg (Duitsland).

3.3. SPECIFIEKE DOCUMENTATIE

3.3.1. Door opdrachtgever aangeleverde informatie

Door de opdrachtgever zijn de volgende gegevens aangeleverd:

- Een digitale basiskaart van het onderzoeksgebied Gemeente Bernheze;
- Overzicht van reeds uitgevoerde onderzoeken/zoekacties naar niet gesprongen CE'n in de gemeente Bernheze.

3.4. LITERATUUR

Allereerst zijn de literatuur en archiefonderdelen van de reeds uitgevoerde historische onderzoeken gecontroleerd en aangevuld. Een literatuurlijst is als bijlage F1 opgenomen.

3.5. ARCHIEVEN

In de onderstaande subparagrafen staan de bezochte archieven vermeld ten behoeve van dit onderzoek.

3.5.1. Gemeentearchief Bernheze

Het gemeentearchief van Bernheze is ondergebracht in het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te 's-Hertogenbosch. In dit archief is relevante informatie gevonden met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog. Er zijn met name veel documenten aangetroffen over aangetroffen explosieven. Daarentegen ontbreekt nagenoeg het gehele archief van de Luchtbeschermingsdienst (LBD):

3.5.2. Provinciaal en Nationaal Archief te 's-Gravenhage

In het Provinciaal en Nationaal Archief (NA) te 's-Gravenhage is het Luchtbeschermingsdienst (LBD) -archief geraadpleegd. Dit LBD-archief is op provincie gerangschikt gedurende de periode 1939-1946. Gedurende de Tweede Wereldoorlog bleef de LBD onder Duits gezag functioneren. Bij iedere melding van vliegverkeer of luchtgevechten boven de stad/gemeente moest ook een afschift worden verzonden naar de centrale LBD-post. Deze was ondergebracht in Den Haag. Een gedeelte van dit archief is ondergebracht in het NA. Een klein gedeelte is ondergebracht in het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam. In het LBD-archief in het NA zijn er geen LBD-meldingen van Heesch (en/of de andere voormalige gemeenten) aangetroffen.

3.5.3. Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam

Ook het NIOD is voor dit onderzoek geraadpleegd. Dit instituut beschikt over een uitgebreide collectie boeken over de Tweede Wereldoorlog. Over de gemeente Bernheze (en/of de voormalige gemeenten) tijdens de Tweede Wereldoorlog is weinig gepubliceerd. Over Operatie Market Garden daarentegen is veel gepubliceerd. Deze boeken zijn dan ook voor het onderzoek geraadpleegd.

3.5.4. The National Archives (TNA) te Londen

In het kader van deze omvangrijke studie naar Conventionele Explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, is ook het Nationale Archief van Groot-Brittannië bezocht en geraadpleegd. In dit archief, *The National Archives (TNA)*, voorheen *The Public Record Office* genaamd) is een grote hoeveelheid aan bombardementsgegevens uit de Tweede Wereldoorlog opgeslagen. Op basis van de verkregen (bombardement-) data uit het literatuuronderzoek is er in de *TNA* gezocht naar de relevante bombardementsgegevens van de desbetreffende *Royal Air Force (RAF)* squadrons.

3.5.5. Luchtfotoarchieven

Zoals reeds vermeld zijn zowel nationale als internationale luchtfotoarchieven geraadpleegd voor dit onderzoek. De geraadpleegde luchtfotoarchieven in Nederland bevinden zich in het archief van de Topografische Dienst (TOPOD) te Emmen en in het archief speciale collecties van Landbouwuniversiteit te Wageningen. Tevens is het luchtfotoarchief van Keele University te Birmingham (UK) geraadpleegd.

3.5.6. Archief Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL)

Bij het EOCL zijn de munitieruimrapporten (MORA's/WO's) en mijnenveldkaarten aangevraagd, ingezien en geanalyseerd. Deze gegevens dateren vanaf 1971 tot en met heden. De munitieruimingen gedurende de periode 1945-1970 werden uitgevoerd door de Hulpverleningsdienst. Dit archief echter bestaat niet meer waardoor over deze periode niets bekend is over eventuele munitieruimingen in en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied.

4. ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1. INLEIDING

In dit hoofdstuk zijn de geraadpleegde bronnen en archieven, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven staat, weergegeven.

4.2. LITERATUURGEGEVENS

Voor het literatuuronderzoek is een aantal boeken omtrent het onderzoekstraject geraadpleegd. In tabel 1 staan de geraadpleegde boeken weergegeven.

Schrijver	Titel	Relevantie
Amersfoort, H., e.a	<i>Mei 1940. De Strijd op Nederlands Grondgebied</i> ('s-Gravenhage 2005);	Ja
Boeijens, W.F.J.,	<i>Vliegen en Vechten bij de Maas 1940-1945. Oorlogsgeschiedenis op de grens van Noord-Brabant en Gelderland</i> (Westervoort 2004);	Ja
Falconer, J.,	<i>Bomber Command handbook 1939-1945</i> (Sutton 2003);	Nee
Foreman, J.,	<i>Fighter Command War Diaries. July 1943 to June 1944</i> (Walton-on-Thames 2002);	Nee
Hess, W.N.	<i>'Down to Earth'. Strafing Aces of the Eighth Air Force</i> (Oxford 2003);	Nee
Huurman, C.,	<i>Het Spoorwegbedrijf in Oorlogstijd, 1939-'45</i> (Eindhoven 2001);	Nee
Korthals Altes, A.,	<i>Luchtgevaar, luchtaanvallen op Nederland 1940-1945</i> (Amsterdam 1984);	Nee
Margry, K.,	<i>Operation Market Garden. Then and Now</i> (Barcelona 2002)	Ja
Michels, J.F.	<i>1944: De Desert Rats van Oss naar Oosterhout</i> (Vught 1984);	Nee
Middlebrook, M. & C. Everitt,	<i>The Bomber Command War Diaries. An Operational reference book 1939-1945</i> (Leicester 1996);	Nee
Nesbit, R.C.,	<i>RAF in action 1939-1945</i> (Glasgow 2000);	Nee
Pallud, J.P.,	<i>Blitzkrieg in the West. Then and Now</i> (Londen 1991);	Nee
Spanjaard, P., e.a.	<i>Oorlog en Bevrijding, beelden van de jaren 1939-1945 Berghem, Megen en Oss</i> (Nuth 1995);	Ja
Veenstra, S.L.,	<i>In de Schaduw van de Glorie</i> (Zutphen 1992);	Ja
Woensel, J. van	<i>Vrij van Explosieven</i> ('s-Gravenhage 2004)	Ja
Zijlstra, G.,	<i>Diary of an Air War. Allied Flights over Fortress Europe in WWII</i> (Austin 1994);	Nee
Zwanenburg, G.J.,	<i>En nooit was het stil..., kroniek van een luchtoorlog dln I & II (z.p.z.j.).</i>	Ja

Tabel 1: Overzicht geraadpleegde literatuur gemeente Bernheze.

In de volgende tabel is een overzicht weergegeven van de belangrijkste oorlogshandelingen in en boven het huidige grondgebied van de Gemeente Bernheze.

Nr.	Blz.	Datum	Gebeurtenis
1	42 BOE	10 mei 1940	Duitse eenheden doorbreken een smalle Nederlandse linie bij Heeswijk langs de Zuid-Willemsvaart.
	232-233 AME	11 mei 1940	Uden, Nistelrode en Heeswijk-Dinther worden door Duitse eenheden veroverd.
2	SGLO	8 juli 1941	Heesch; Een Engelse bommenwerper van het type Hampden I crasht.
3	SGLO	24 juli 1942	Geffen (Café "Den Hanenberg"); Een Engelse bommenwerper van het type Stirling I crasht.
4	66 BOE	4 januari 1943	Een Engelse bommenwerper van het type Lancaster stort neer in de buurtschap Kleinwijk, één kilometer ten noorden van Nistelrode. Wrakstukken liggen verspreid over een strook van 1,5 kilometer breed en 4 à 5 kilometer lengte. Op 500 meter van het vliegtuig ligt de geschutskoepel met machinegeweren en een partij munitie. Er zijn ook nog brandbommen aangetroffen in de omgeving.
5	SGLO	9 april 1943	Nistelrode (Kleinwijk); Een Engelse bommenwerper van het type Lancaster III crasht.
6	SGLO	22 juni 1943	Uden (eikenheuvel); Een Engelse bommenwerper van het type Halifax II crasht.
7	SGLO	22 juni 1943	Dinther; Een Engelse bommenwerper van het type Lancaster III crasht.
8	SGLO	23 juni 1943	Veghel/Dinther (grens); Een Engelse bommenwerper van het type Halifax II crasht.
9	SGLO	26 juli 1943	Nistelrode (gehucht 't Kantje); Een Engelse bommenwerper van het type Lancaster III crasht.
10	SGLO	2 december 1943	Heeswijk-Dinther; Een Engelse bommenwerper van het type Mosquito IX crasht.
11	SGLO	10 december 1943	Nistelrode (3 km NO op Schaiksveld); Een Duitse jacht(bommenwerper)-vliegtuig van het type BF-109G-6 crasht.
12	SGLO	15 maart 1944	Nuland; Een Duitse jacht(bommenwerper)-vliegtuig van het type BF-109G-6 crasht.
13	SGLO	27 maart 1944	Nuland; Een Duitse jacht(bommenwerper)-vliegtuig van het type BF-109G-6 crasht.
14	SGLO	17 juni 1944	Nistelrode (Grote Heide); Een Engelse bommenwerper van het type Halifax III crasht.
15	SGLO	16 september 1944	Vinkel; Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
X	105 MAR	17 september 1944	Amerikaanse parachutisteneenheden landen ten noorden van Heeswijk-Dinther en tussen Heeswijk-Dinther en Veghel.

Nr.	Blz.	Datum	Gebeurtenis
16	SGLO	18 september 1944	Middelrode; Een Geallieerd transporttoestel van het type C-47A crasht.
17	SGLO	21 september 1944	Uden (Moleneind-Hoverstraat); Een Geallieerd transporttoestel van het type Dakota III crasht.
18	112-113 DID1 145-146 BOE	25 september 1944	De Sherman tanks van de Coldstream Guards bereiken Heesch. Hier worden echter de eerste tanks uitgeschakeld door de Duitse troepen die fel tegenstand bieden. De Geallieerde aanval op Heesch wordt afgeblazen. De Duitsers beschouwen het kruispunt in Heesch als een uitvalsmogelijkheid naar de rijksweg Grave en naar de Geallieerde corridor richting Uden en Veghel.
19	114 DID1 146 BOE	26 september 1944	Onder hevige beschietingen doen de Geallieerde infanterie en tanks weer een poging om het dorp te bevrijden vanuit Nistelrode aan beide zijden langs de provinciale weg. De stilte in het dorp maakte plaats voor oorverdovend lawaai en de verspilling van munitie is enorm. Het kruispunt midden in het dorp wordt veroverd alsmede het oostelijke gedeelte van Heesch. Tegen het einde van de dag graven de Geallieerde troepen zich in.
20	114-115 DID1 110 DID	27 September 1944	Ook nu wordt er hard gevochten in Heesch. Nu zijn het de Duitsers, met de 712 ^{de} divisie, die de ingegraven Geallieerde eenheden in het oosten van Heesch aanvallen. Tegen het einde van de middag is aanval afgeslagen en doen de Geallieerde eenheden een tegenaanval. Een ondersteuningsaanval van de Geallieerden loopt vast in de boomgaarden ten zuiden van het dorp. Duitse eenheden hadden hier een hinderlaag aangelegd. Tegen zes uur 's avonds is het dorp geheel in Britse handen.
21	51 SPA	27 september 1944	Duitse artillerievuur bestookt ook Oss en omgeving.
22	111 DID	27-28 september 1944	's Nachts voeren Duitse eenheden vanuit het westen een tegenaanval uit op Heesch. Na een zeer korte beschieting (munitiegebrek) dringt een deel van de Duitse eenheden vanuit het westen Heesch binnen. De Britse artillerie vuurt onmiddellijk op deze eenheden. Tevens vallen Britse Sherman-tanks de Duitse eenheden aan. De Duitse aanval is afgeslagen.
23	115 DID1	28 september 1944	De strijd om Heesch is afgelopen. In de daaropvolgende dagen wordt er nog gevochten om Middelrode, Nuland en Geffen.

Nr.	Blz.	Datum	Gebeurtenis
24	111 DID	29 september 1944	Vinkel wordt bevrijdt door Britse tankeenheden.
25	SGLO	1 oktober 1944	Heesch (Ossweg); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
	198-199 BOE	18 oktober 1944	De Geallieerden leggen een vliegveldje aan tussen Heesch en Nistelrode (Kleinwijk-Vorssel). In november wordt het vliegveld in gebruikgenomen door voornamelijk Canadese jachtbommenwerpereenheden.
26	SGLO	25 oktober 1944	Loosbroek (Dinthersedijk); Een Duitse bommenwerper van het type HE-111H-20 crasht.
27	SGLO	29 november 1944	Nistelrode; Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
28	SGLO	8 december 1944	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
29	SGLO	20 december 1944	Nistelrode; Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
30	42-43 ZWA Sup	1 januari 1945	Bij de grote Duitse luchtaanval op vliegveld Heesch stort twee Duitse vliegtuigen neer bij Nistelrode.
31	SGLO	1 januari 1945	Heesch (O); Een Duitse jacht(bommenwerper)-vliegtuig van het type BF-109 crasht.
32	SGLO	2 januari 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Mustang III crasht.
33	SGLO	7 februari 1945	Nistelrode; Een Engelse bommenwerper van het type Lancaster I crasht.
34	SGLO	8 februari 1945	Heesch; Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
35	555 ZWA II	21 februari 1945	Een Duits vliegtuig valt het vliegveld bij Heesch aan.
36	SGLO	21 februari 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire XIV crasht.
37	SGLO	22 februari 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
38	SGLO	22 februari 1945	Hooge Wijst; Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
39	SGLO	3 maart 1945	Heesch (3 km N); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
	SGLO	19 maart 1945	Rosmalen (Achterdijk-Kruisstraat); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire XIV crasht.
40	SGLO	22 maart 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
41	SGLO	30 maart 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.

Nr.	Blz.	Datum	Gebeurtenis
42	SGLO	24 maart 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.
43	SGLO	9 april 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Typhoon IB crasht.
44	SGLO	30 april 1945	Heesch (vlgvl); Een Engelse jachtbommenwerper van het type Spitfire IX crasht.

Tabel 2: Overzicht van de belangrijkste oorlogshandelingen in Heesch (1940-1945)

Literatuurverwijzingen¹:

AME	Amersfoort, Van, e.a., <i>Mei 1940. De Strijd op Nederlands Grondgebied</i> ('s-Gravenhage 2005);
BOE	Boeijens, W.F.J., <i>Vliegen en Vechten bij de Maas 1940-1945. Oorlogsgeschiedenis op de grens van Noord-Brabant en Gelderland</i> (Westervoort 2004).
DID1	Diddens, J. en M. Swarts, <i>Brabant Bevrijd</i> (Hulst 1994);
MAR	Margry, K., <i>Operation Market Garden. Then and Now</i> (Barcelona 2002);
MIC	J.F. Michels, <i>1944: De Desert Rats van Oss naar Oosterhout</i> (Vught 1984).
SPA	P. Spanjaard e.a., <i>Oorlog en Bevrijding, beelden van de jaren 1939-1945 Berghem, Megen en Oss</i> (Nuth 1995);
VEE	Veenstra, S.L., <i>In de Schaduw van de Glorie</i> (Zutphen 1992);
ZWA I/II/Sup	Zwanenburg, G.J., <i>En Nooit was het Stil. Een kroniek van een luchtoorlog</i> (2 dln en suppl. z.g.z.j).

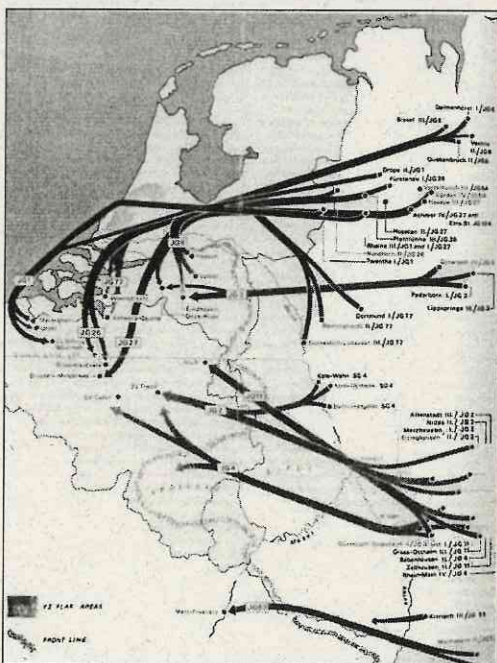
Zoals in tabel 2 vermeld staat, heeft op 1 januari 1945 een Duits luchtbombardement plaatsgevonden op het (Geallieerde) vliegveld bij Heesch. Deze aanval maakt deel uit van Operatie "Bodenplatte". Deze operatie hield in dat de Duitse *Luftwaffe* in een aanval verschillende Geallieerde vliegvelden in bevrijd Frankrijk, België en Zuid-Nederland zou uitschakelen. In figuur 4 staat een kaart weergegeven met daarop de Geallieerde vliegvelden die getroffen werden door deze aanval.

¹ Voor een volledig literatuuroverzicht zie bijlage F1.

Figuur 3: Amerikaanse parachutisten in Heeswijk, 17 september 1944 (bron: *Operation Market Garden. Then and Now I*, blz. 105).

Figuur 4: Overzichtskaart getroffen Geallieerde vliegvelden tijdens Operatie "Bodenplatte" 1 januari 1945 (Bron: Boeijen, *Vliegen en Vechten bij de Maas 1940-1945*, blz. 206).

4.3. BOMBARDEMENTSgegevens

REASeuro heeft in de loop der jaren fors geïnvesteerd in het verschaffen van belangrijke bombardementsgegevens uit Engeland. Hierdoor beschikt REASeuro over een groot aantal (Engelse) bombardementsgegevens dat betrekking heeft op heel Nederland. Het grootste gedeelte van deze gegevens zijn in de REASeuro database ingevoerd. Bij het opvragen van relevante bombardements- en/of vluchtgegevens voor het onderzoekstraject waren er verscheidende hits in de database. In tabel 3 staan deze data weergegeven.

Titel document	datum
AIR 37/715	September 1944
AIR 37/717	Januari-februari 1945
AIR 37/718	Maart-april 1945

Tabel 3: Overzicht relevante documenten bombardementsgegevens onderzoeksgebied.

4.4. ARCHIEVEN

Voor dit onderzoek zijn alle relevante archieven, zoals die van de gemeente, provincie en Nationaal archief geraadpleegd.

4.4.1. Gemeentearchief Bernheze

In het gemeentearchief Bernheze bevindt zich grotendeels in het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te 's-Hertogenbosch. De Luchtbeschermingsdienstarchieven (LBD-archief) echter ontbreken, maar er zijn wel andere relevante documenten aangetroffen.

Hoewel er geen meldingen van de LBD van Heesch, Dinther-Heeswijk en/of Nistelrode, zijn die van de gemeente Oss wel aanwezig in het BHIC. Deze meldingen zijn voor dit onderzoek ingezien. Hieruit blijkt dat in januari-februari 1945 minstens 10 Duitse V-1 raketten zijn neergestort in en/of in de directe omgeving van Oss. De Duitse bezetter gebruikte deze raketten om op Antwerpen en andere doelen in bevrijd gebied te bestoken. De raketten werden vanuit Noord (-oost) Nederland afgeschoten. De raketten waren onnauwkeurig en onbetrouwbaar. Het kwam vaak voor dat deze projectielen vroegtijdig neerstorten en/of ontploften.

Figuur 5: Duitse krijgsgevangenen demonteren onder toezicht van Nederlandse militairen een neergestorte V-1 raket in de omgeving van Oss, augustus-september 1945 (Bron: Van Woensel, *Vrij van Explosieven*, blz. 51).

LBD	Datum	Melding
Oss	29 januari 1945	Neerstorten van V-1 raket bij Oss
Oss	31 januari 1945	Neerstorten van twee V-1 raketten bij Oss
Oss	3 februari 1945	Neerstorten van twee V-1 raketten bij Oss
Oss	10 februari 1945	Neerstorten van een V-1 raket bij Oss
Oss	22 februari 1945	Neerstorten van een V-1 raket bij Oss
Oss	25 februari 1945	Neerstorten van een V-1 raket bij Oss
Oss	26 februari 1945	Neerstorten van een V-1 raket bij Oss
Oss	28 februari 1945	Neerstorten van een V-1 raket bij Oss

Tabel 4: Overzicht meldingen LBD Oss.

REASeuro heeft in opdracht een klein onderzoek uitgevoerd voor het Waterschap Aa en Maas. Gedurende dit onderzoek is ook contact gemaakt met de gemeente Bernheze. Voor het onderzoek was het noodzakelijk om te inventariseren waar er onderzoeken naar CE'n zijn verricht binnen de gemeente. In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de uitgevoerde onderzoeken en/of meldingen van CE'n.

Nr.	Datum	Locatie
48	Augustus 1977	De Goorstraat 11 te Heesch, melding van een mogelijke aanwezigheid van CE'n. Onbekend is of er een ruiming heeft plaatsgevonden.
49	Oktober 1980	Enkele meldingen en ruiming op aantal locaties in sloten in de wijk 't Rul te Heesch.
50	April 1983	Melding van vermoedelijk aanwezigheid CE'n aan de Vinkelstraat 139 te Heesch. Geen vervolg ingesteld.
51	Maart 1990	Op een perceel bij de Noorderbaan – A50 is een onderzoek uitgevoerd en zijn aangetroffen explosieven verwijderd.
52	November 1995	Bij het bouwrijp maken van de Hoedersteeg te Heeswijk-Dinther is een projectiel gevonden en onschadelijk gemaakt.
53	Okt.-nov. 1996	Aan de Vendelweg (Bedrijventerrein) te Nistelrode zijn in volkstuinen gelegen tussen beide wegen enkele handgranaten gevonden en onschadelijk gemaakt. Er is verder geen onderzoek uitgevoerd.
54	November 2004	Onderzoek naar explosieven aan de Kampstraat te Heesch. Geen explosief aangetroffen.

Tabel 5: Overzicht uitgevoerde onderzoek/melding CE'n gem. Bernheze.

4.4.2. Provinciaal en Nationaal Archief

Het Provinciaal archief is deels ondergebracht in het Nationaal Archief te 's-Gravenhage en deels in het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te 's-Hertogenbosch. Beide archieven zijn geraadpleegd en leverde weinig relevante informatie op.

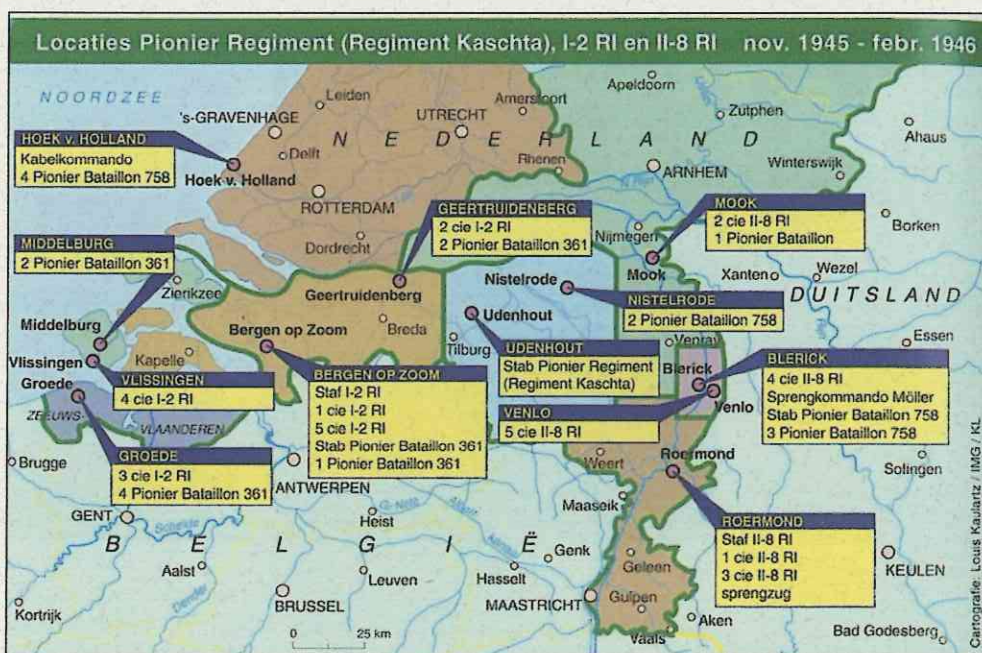
4.4.3. EOCKL

Het is onbekend of de Duitse explosieven opruimingsdienst, de *Sprengkommandos*, gedurende de periode 1940-1945 CE'n heeft geruimd in de gemeente Bernheze (en de voormalige fusiegemeenten).

Net na de bevrijding is een begin gemaakt met het opruimen van achtergebleven explosieven. Het werk bestond voornamelijk uit het opruimen van (Duitse) mijnevelden door bataljons Duitse krijgsgevangenen onder toezicht van Geallieerde en/of Nederlandse militairen. In figuur 6 is een overzicht weergegeven van de locaties waar deze bataljons gestationeerd waren en wat hun werkgebieden waren. Zo was de 2de pionier bataljon 758 gedurende november 1945 tot februari 1946 in Nistelrode gestationeerd.

De periode 1945 tot 1971 is onbekend wat er geruimd is. Gedurende deze periode was de Hulpverleningsdienst (HvD) belast met het opruimen van niet gesprongen CE'n. Het is onbekend waar dit archief is.

Figuur 6: Overzicht locaties Pionier Regiment november 1945-februari 1946 (Bron: Van Woensel, Vrij van Explosieven, blz. 68).

Uit de MORA/WO-inventarissen van het EOCL blijkt dat er in het verleden binnen de gemeente Bernheze (en voormalige fusiegemeenten) 314 meldingen zijn van explosieven gedurende de periode 1971-heden. Tevens hebben in dezelfde periode 8 verkennende zoekacties (VZA) en 3 zoekacties (ZA) plaatsgevonden, uitgevoerd door de EOD.

Tevens zijn de mijnenveldkaarten van het EOCKL geraadpleegd. Hieruit blijkt dat er vier mijnenvelden binnen de gemeente Bernheze hebben gelegen. Bovendien lag groot aantal mijnenvelden in de directe omgeving van de gemeente Bernheze (zie bijlagen en de overzichtskaart).

4.5. LUCHTFOTO'S

In de Nederlandse luchtfotoarchieven zijn geen luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog die de gemeente Bernheze dekken aangetroffen. Het Engelse luchtfotoarchief is vervolgens geraadpleegd. Hier zijn wel luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog aanwezig die de gemeente Bernheze dekken. Er zijn twee series luchtfoto's van twee data, namelijk 19 september 1944 en 25 november 1944. Beide series zijn geraadpleegd. De luchtfoto's van 25 november 1944 zijn besteld, omdat deze foto's gemaakt zijn na de gevechtshandelingen. De luchtfoto's van 19 september 1944 zijn gemaakt voordat de gevechtshandelingen plaatsvonden in de gemeente.

4.6. STAFKAARTEN

Voor dit onderzoek zijn zowel de Geallieerde als de Duitse stafkaarten geraadpleegd. De Geallieerde stafkaarten uit 1944 dekt de gehele gemeente Bernheze. De "second edition" van deze stafkaarten ontbreken echter. Op de zogenaamde "second edition" kaart staan

aantekeningen van Geallieerde inlichtingendiensten. Op deze kaarten werden (Duitse) militaire installaties, loopgraven, anti-tankgrachten, mijnenvelden etc. opgetekend. De Duitse stafkaart uit 1941 is ingezien, maar dit leverde geen aanvullende informatie op. In de bijlagen zijn zowel de Geallieerde als Duitse kaarten weergegeven.

4.7. AANVULLENDE INFORMATIE

Voor dit onderzoek is ook gebruik gemaakt van het internet. Hoewel er veel informatie over de oorlog aanwezig is op het internet is het vaak moeilijk te achterhalen waar de informatie oorspronkelijk afkomstig is.

De website http://www.warlinks.com/armour/11_hussars bevat veel relevante informatie. Op deze website staan de logboeken² gepubliceerd van de Britse gevechtseenheid 11th Hussars (Prince Albert's Own). Deze eenheid heeft vanaf eind september tot en met oktober 1944 (gevecht-) acties uitgevoerd in en in de directe omgeving van de huidige gemeente Bernheze. In onderstaand tabel zijn de relevante data weergegeven.

Nr.	Datum	Actie
	26 september 1944	Vanuit Uden rukken de Britse Grenadiers Guards op naar Nistelrode, waar tegenstand wordt geboden door Duitse troepen. De nacht wordt in Nistelrode doorgebracht.
45	27 september 1944	Ten noorden van Dinther is het niet mogelijk om de sterke verdediging van Duitse eenheden te doorbreken. Britse troepen rukken op ten zuidwesten van Loosbroek, vervolgens naar Derp, Bedaf en Nistelrode. Geen vijandelijke troepen waargenomen.
	28 september 1944	Vijandelijke transport en troepenbewegingen waargenomen op de weg tussen Heesch en Den Bosch.
46	29 september 1944	Zoggel wordt "schoongeveegd" door Britse tanks. Bij Groes wordt een Duits afweergeschut (88 mm.) uitgeschakeld. Hoogewijst en Lagewijst zijn gezuiverd van Duitse troepen. In de omgeving van Vinkel zijn vijandelijke troepen en een antitank-kanon waargenomen.
	1 oktober 1944	Geffen wordt bereikt door Britse eenheden.
47	1-17 oktober 1944	Nuland en Geffen worden door Duitse artillerie beschoten. Gedurende deze periode zijn ook steeds kleine Duitse eenheden actief in het gebied.

Tabel 6: Overzicht relevante data van 11th Hussars eenheid.

² Bron: *The National Archives (TNA)* te Londen, UK.

---

5. CONCLUSIE & ADVIES

5.1. OVERZICHTSKAART

De relevante informatie, zoals gevechtshandelingen en bombardementen binnen de gemeente Bernheze (en de voormalige gemeenten) tijdens de Tweede Wereldoorlog, is weergegeven op een overzichtskaart (bijlage M1, A0-formaat). De figuren met nummers (in de linker kolom van de tabellen nrs. 2, 5 & 6) verwijzen naar de gebeurtenissen die in het vorige hoofdstuk behandeld zijn.

5.2. CONCLUSIE

Op basis van deze Probleeminventarisatie kan worden geconcludeerd dat gedurende de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) diverse oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden binnen en boven de gemeente Bernheze (in beide ontwikkelingsgebieden, te weten Heesch-Nistelrode en Dinther-Heeswijk). Uit de geraadpleegde luchtfoto's is de oorlogsschade (o.a. als gevolg van de Geallieerde bombardementen) duidelijk zichtbaar binnen de gemeente Bernheze. Uit de MORAWO-inventarissen van het EOCL, blijkt dat er in het verleden binnen de gemeente Bernheze (en voormalige fusiegemeenten) 314 meldingen zijn van explosieven gedurende de periode 1971-heden. Tevens hebben in dezelfde periode 8 verkennende zoekacties (VZA) en 3 zoekacties (ZA) plaatsgevonden, uitgevoerd door de EOD. Tevens hebben er mijnevelden in en in de directe omgeving van de gemeente Bernheze gelegen.

Uit de Probleeminventarisatie is voldoende informatie gekomen voor het uitbrengen van een gefundeerd advies voor de vervolgfases van het opsporen van conventionele explosieven (OCE). De gegevens leveren dan ook het gerede vermoeden op voor de aanwezigheid van één of meerdere CE'n van zowel de categorie Afwerpmunitie als Niet Afwerpmunitie op diverse locaties binnen de gemeente Bernheze.

In de Probleemanalyses zullen diverse aspecten nader worden onderzocht, zie § 5.4 advies. Op basis van dit gerede vermoeden wordt een positief advies afgegeven voor diverse locaties in de gemeente Bernheze in het kader van het Opsporen van Conventionele Explosieven.

5.3. LEEMTE IN KENNIS

Uit dit onderzoek blijkt dat naast de grote hoeveelheid voorhanden informatie er toch nog enkele leemten in kennis zijn:

- Het is onbekend hoeveel (Geallieerde) bombardementsvluchten daadwerkelijk boven de gemeente Bernheze en omgeving zijn uitgevoerd;
- Het is onbekend hoeveel bommen en raketten in totaal op het grondgebied van de gemeente Bernheze zijn afgeworpen en afgeschoten;
- De meest recente luchtfoto's uit de Tweede Wereldoorlog die het onderzoeksgebied dekken in zowel de Nederlandse als Engelse luchtfotoarchieven dateren van 25 november 1944;
- Het is onbekend of er gedurende 1940-1944 eventuele blindgangers en/of resten van blindgangers van vliegtuigbommen en/of vliegtuigraketten zijn geruimd door de Duitse explosieven opruimingsdienst, de zogenaamde *Sprengkommandos*;

- Het is onbekend of er gedurende de periode vanaf 1944 tot 1971 explosieven uit de Tweede Wereldoorlog zijn geruimd door de Geallieerde opruimingsdiensten en/of de Hulpverleningsdienst;
- Het is onbekend of zich nog resten/onderdelen van vliegtuigen in de bodem van de gemeente Bernheze bevinden.

5.4. ADVIES

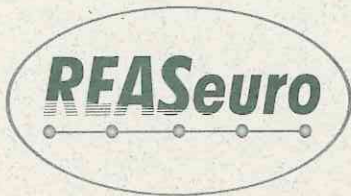
Op diverse locaties in de gemeente Bernheze wordt, op basis van de resultaten van deze Probleeminventarisatie, verwacht dat er tijdens toekomstige werkzaamheden CE'n aangetroffen kunnen worden. Op basis van de probleeminventarisatie wordt geadviseerd om, na goedkeuring van het bevoegd gezag, een Probleemanalyse van het Opsporen Conventionele Explosieven³ uit te laten voeren voor het genoemde onderzoekstraject.

De Probleemanalyse van het Opsporen Conventionele Explosieven, omvat de analyse van de verzamelde gegevens en de vaststelling van de aard en omvang van vermoede explosieven. Deze bestaat tenminste uit:

- **Het vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied;**
Op basis van het feitenmateriaal vindt een modelmatige driedimensionale afbakening plaats van het verdachte gebied. Het verdachte gebied wordt op de werklocaties geprojecteerd, waardoor een deelverzameling ontstaat van het verdachte gebied en het gebied waar civiele werkzaamheden moeten plaatsvinden. Deze deelverzameling noemen we het opsporingsgebied. Door het uitvoeren van een penetratiediepte berekening met een rekenmodel dat door REASeuro in samenwerking met de Universiteit van Tilburg is ontwikkeld wordt het verdachte gebied in verticale richting afgebakend.
- **Het vaststellen van de soort en hoeveelheid vermoede explosieven;**
De soort en hoeveelheid CE'n vormen een wezenlijke input voor de risicoanalyse. De risico's kunnen afhankelijk zijn van de soort explosieven en de typen ontstekers die zijn gebruikt. Ook de verwachte hoeveelheid aan te treffen explosieven is van belang.
- **Het hervaststellen van de verschijningsvorm van de vermoede explosieven;**
De verschijningsvorm is van invloed op het risico's en vormt daarmee een belangrijke input voor de risicoanalyse. CE'n kunnen onder andere als volgt worden aangetroffen:
  - afgeworpen;
  - verschoten / gegooid / gelegd / weggeslingerd / gedumpt;
  - opgeslagen;
  - als restanten uit springputten of explosie;
  - als onderdeel van neergestorte vliegtuigen.
- **Het inventariseren van de locatie specifieke omstandigheden**
Ten behoeve van de probleemanalyse worden de relevante locatiespecifieke omstandigheden in beeld gebracht en gerapporteerd.

³ Voor een volledig overzicht van het Opsporen Conventionele Explosieven, zie bijlage D.

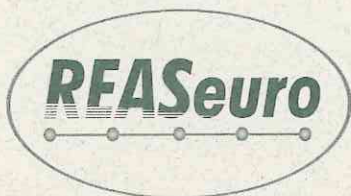

Voorbeelden hiervan zijn bodemstructuur, relevante geofysische omstandigheden, evt. uitgevoerde milieukundige (bodem)onderzoeken, maaiveldhoogtes (toen en nu), eventuele detectieverstoringsen, grondwaterpeil, kabels en leidingen, voormalig en toekomstig gebruik.

- **Het uitvoeren van een risicoanalyse op basis van het vooronderzoek.**
De risicoanalyse is een analyse voor de vermoede CE'n in relatie tot het toekomstige gebruik van de grond en de uit te voeren reguliere civieltechnische werkzaamheden. Uit de risicoanalyse volgt een advies betreffende de noodzaak tot en urgentie van het ruimen van de CE'n. Tevens wordt op basis van de risico-inventarisatie na overleg met het bevoegd gezag het definitieve opsporingsgebied vastgelegd.

---

6. BIJLAGEN

Bijlage A   De opdracht (losbladig)

REASeuro
t.a.v. dhr. J. Blokvoort
Postbus 21
5133 ZG Riel
Alphenseweg 4A, Riel

Behandeld door: drs. J.H.T. Julicher

Telefoonnummer: (0412) 45 88 88

Bijlage(n):

Onderwerp: Offerte probleeminventarisatie mogelijke
aanwezigheid van CE'n

Uw brief van: 14-02-2006

Uw kenmerk: 07310/uo060053

Registratienummer: 2006/2276

Datum: 23 februari 2006

VERZONDEN 24.02.06

Geachte heer Blokvoort,

Met genoegen kunnen we u mededelen dat we u bij deze opdracht willen verlenen voor het uitvoeren van een Quick scan Conventionele Explosieven (CE).

De gemeente heeft op 14 februari 2006 uw offerte ontvangen voor het opstellen van een Quicksan CE. De gemeente heeft naar aanleiding hiervan telefonisch te kennen gegeven dat wat haar betreft het startoverleg niet noodzakelijk is, omdat de specifieke vraag van de gemeente inmiddels bij u bekend is. U heeft aangegeven hiermee akkoord te gaan en op basis hiervan uw kostenraming aan te passen.

U heeft de in uw offerte beschreven werkzaamheden aangeboden voor € 9.160,- exclusief B.T.W. inclusief reis- en verblijfskosten, exclusief kosten voor de foto's. Aan te leveren producten dienen formeel door de projectleiding te worden goedgekeurd. Eventueel meerwerk dient vooraf schriftelijk bij de projectleider te worden aangemeld. Zonder schriftelijke toestemming van de projectleiding worden in rekening gebrachte meerkosten niet vergoed.

In uw planning heeft u aangegeven dat u het definitieve rapport 9 weken na opdrachtverlening kunt aanleveren. Concreet betekent dit dat wij graag in week 17 het definitieve rapport zouden willen ontvangen. De gemeente heeft laten weten dat, indien de planning dit toestaat, ze graag eerder het eindrapport zou willen ontvangen. U heeft telefonisch aangegeven dat u dit zal proberen te nastreven.

De gemeente zal u een digitale kadastrale ondergrond in dwg-formaat toesturen. De gemeente heeft in het verleden geen historische onderzoeken naar NGE'n uitgevoerd (uitgezonderd verkennend onderzoek voor de woningbouwlocatie De Hoef 2).

Vertrouwende u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd.

Gemeentehuis: De Misse 6
Postbus 19, 5384 ZG Heesch
Telefoon (0412) 458888
Telefax (0412) 454635
www.bernheze.org

J:\NGE\Opdrachtbevestiging quick scan REAS.doc

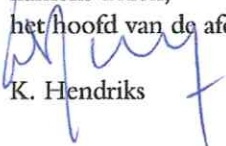

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Bernheze,

namens dezen,

het hoofd van de afdeling Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Grondzaken,

K. Hendriks

Coll.:

Bijlage D

Het proces "Opsporen Conventionele Explosieven"

Het proces bestaat uit de volgende vier fasen:

- Vooronderzoek
- Opsporing
- Oplevering
- Evaluatie

Onderstaand is de inhoud van elke afzonderlijke fase beschreven.

1. Vooronderzoek

Het vooronderzoek wordt ten behoeve van het advies aan de opdrachtgever verdeeld in respectievelijk de hoofdfasen probleeminventarisatie en probleemanalyse.

- Probleeminventarisatie

De probleeminventarisatie omvat het verzamelen van (historisch) feitenmateriaal.

- Probleemanalyse

De probleemanalyse omvat de analyse van het historisch feitenmateriaal en de vaststelling van de aard en omvang van vermoede explosieven en bestaat ten minste uit:

- vaststellen soort en hoeveelheid vermoede CE'n;
- verschijningsvorm van de vermoede CE'n;
- inventarisatie locatiespecifieke omstandigheden;
- vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied;
- evaluatie van de risico's van de vermoede CE'n in relatie tot het toekomstige gebruik van de locatie.

2. Opsporing

Opsporing omvat binnen het opsporingsgebied het geheel van:

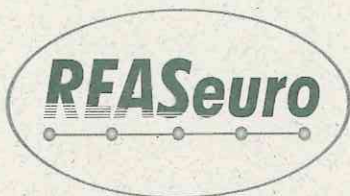
- detecteren;
- lokaliseren;
- laagsgewijs ontgraven;
- identificeren;
- tijdelijk veiligstellen van de situatie;
- de overdracht aan de EODDEF;

Werkvoorbereiding

Ten behoeve van de opsporing dient te worden voorzien in een schriftelijke procedure voor de werkvoorbereiding, waarin ten minste aandacht wordt besteedt aan:

- verantwoordelijkheden;
- samenwerking, identificatie en communicatie met verschillende disciplines;
- planning;
- documentatie en registraties.

Detectieonderzoek

Het vaststellen van de aanwezigheid van (mogelijke) CE door het met behulp van detectieapparatuur uitvoeren van een meting en de beoordeling van de meetgegevens. Voor het uitvoeren van het detectieonderzoek kunnen uiteenlopende methoden en technieken worden ingezet. Er wordt onderscheid gemaakt in analoge detectie en computerondersteunde detectie.

Lokaliseren

Door middel van het lokaliseren wordt de ligplaats van de gedetecteerde objecten 3-dimensionaal vastgesteld. Het lokaliseren bestaat uit het:

- bepalen van de locatie van het object op basis van de meetwaarden (x/y coördinaat);
- bepalen ontgravingdiepte door (her)vaststellen van z-coördinaat.

Laagsgewijs ontgraven

Door het laagsgewijs ontgraven wordt het object blootgelegd, waardoor deze kan worden waargenomen.

Identificeren

De identificatie volgt op het aantreffen van het object en heeft tot doel om vast te stellen of sprake is van een explosief en zo ja, om de soort, subsoort en wapeningstoestand van eventueel geplaatste ontstekers te bepalen.

Tijdelijk veiligstellen situatie

Het tijdelijk veiligstellen van de situatie omvat alle activiteiten na de benadering en identificatie die benodigd zijn om de uitwerkingsrisico's van het explosief in relatie tot de omgeving te beheersen tot aan het tijdstip van overdracht van het explosief aan de Explosieven Opruimingsdienst van het Ministerie van Defensie (EODDEF).

Overdracht aan EODDEF en afvoer schroot

Het ruimen van aangetroffen explosieven tijdens opsporingswerkzaamheden wordt uitgevoerd door één van de Explosieven Opruimingsdiensten van het Ministerie van Defensie. Voor aanvang van de opsporingsactie verzoekt de plaatselijke overheid, op aanwijzing van het opsporingsbedrijf, het EOCL de aangetroffen explosieven te ruimen.

3. Oplevering

Na uitvoering van het project dient het terrein conform afspraak te worden opgeleverd.

Proces-verbaal van oplevering aan de opdrachtgever en Bevoegd Gezag

Voor opneming, goedkeuring en oplevering geldt het U.A.V. 1989.

4. Evaluatie

De organisatie dient ten behoeve van de procesbeheersing aan het eind van ieder project een evaluatie op te stellen. Deze evaluatie kan een gezamenlijk document betreffen van de verschillende partijen, welke in de afzonderlijke projectdossiers wordt opgenomen.

Bijlage E   Gehanteerde begrippen

Algemene afkortingen

2nd TAF	Second Tactical Air Force
AEAF	Allied Expeditionary Air Force
AD	Alternatieve Doelen
BCOM	Bomber Command
BLUW	Bibliotheek Landbouw Universiteit Wageningen UR, Speciale Collecties
CCOM	Coastal Command
CE'n	Conventionele Explosieven
EOCKL	Explosieven Opruimings Commando Koninklijke Landmacht
FCOM	Fighter Command
FLAK	Flugzeug Abwehr Kanone
KG	Kampfgruppe
MORA	Melding Opdracht Ruimrapportage Afdoening
NA	Nationaal Archief
NAP	Nieuw Amsterdams Peil
NIOD	Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie
PRO	Public Record Office
RD	Rijksdriehoek
TNA	The National Archives te Londen (Verenigd Koninkrijk)
TOPOD	Topografische Dienst
WO	Werkopdracht
WO II	Tweede Wereldoorlog

FLAK

FLAK was het gevreesde Duitse luchtafweergeschut van diverse kalibers en staat voor *Flugzeug Abwehr Kanone*.

MORA's / WO's

Munitie opdracht ruimrapport van de EOCKL: de rapportages van meldingen van alles wat verdacht is een CE te zijn. Indien er daadwerkelijk sprake is van een niet gesprongen CE, staat in de rapportage de ruiming ervan ook vermeld. In het algemeen zijn dit de meldingsrapporten van de plaatselijke politie aan het EOCKL. De achterzijde van het document wordt door de EOD gebruikt voor de registratie van de uitvoering van de opdracht.

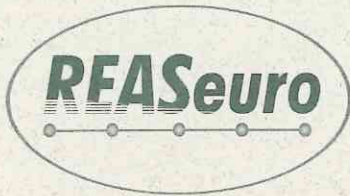
(niet gesprongen) Conventionele Explosieven

Onder het begrip niet gesprongen Conventionele Explosieven wordt in het algemeen verstaan: bommen en gevechtsladingen; geleide en ballistische projectielen; munitie voor artillerie, mortieren en klein-kaliberwapens; alle mijnen, torpedo's en dieptebommen; vernielingsladingen; al dan niet pyrotechnische vuurwerken; bundelrekken, moederbommen en dispensers; inrichtingen in werking gesteld door patronen en stuwstoffen; elektrische ontstekingsinrichtingen.

Onderzoeksgebied

Het gebied waar het historische onderzoek zich op heeft gericht.

Positief advies

Het gerede vermoeden dat CE('n) kunnen worden aangetroffen.

Verdacht gebied

Het gebied waarvan de mogelijkheid tot het aantreffen van niet gesprongen CE'n door middel van feitelijk materiaal is onderbouwd.

Veiligheid

Door een projectmatige aanpak met experts wordt de veiligheid gegarandeerd.

Onder het begrip veiligheid worden in dit verband de volgende aspecten verstaan:

- Openbare Orde en Veiligheid (OOV);
- Veiligheid in relatie tot de arbeidsomstandigheden (personele veiligheid).

Openbare Orde en Veiligheid

Op grond van de Gemeentewet (artikel 219 en 220) is de B&W van de betrokken gemeente verantwoordelijk voor Openbare Orde en Veiligheid binnen een project.

Dit betekent dat de burgemeester de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft voor wat betreft alle activiteiten die bij de handhaving van de veiligheid worden uitgevoerd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald in overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Veiligheid en arbeidsomstandigheden

Uit hoofde van de Arbo-wet is de betrokken gemeente als werkgever en/of opdrachtgever verantwoordelijk voor het waarborgen van de veiligheid van haar werknemers of door haar gecontracteerde derden. Binnen de gemeente berust deze verantwoordelijkheid bij de gemeenteraad.

Bijlage F1

Literatuur

Schrijver	Titel
Amersfoort, H., e.a	<i>Mei 1940. De Strijd op Nederlands Grondgebied</i> ('s-Gravenhage 2005);
Boeijens, W.F.J.,	<i>Vliegen en Vechten bij de Maas 1940-1945. Oorlogsgeschiedenis op de grens van Noord-Brabant en Gelderland</i> (Westervoort 2004);
Falconer, J.,	<i>Bomber Command handbook 1939-1945</i> (Sutton 2003);
Foreman, J.,	<i>Fighter Command War Diaries. July 1943 to June 1944</i> (Walton-on-Thames 2002);
Hess, W.N.,	<i>'Down to Earth'. Strafing Aces of the Eighth Air Force</i> (Oxford 2003);
Huurman, C.,	<i>Het Spoorwegbedrijf in Oorlogstijd, 1939-'45</i> (Eindhoven 2001);
Korthals Altes, A.,	<i>Luchtgevaar, luchtaanvallen op Nederland 1940-1945</i> (Amsterdam 1984);
Margry, K.,	<i>Operation Market Garden. Then and Now</i> (Barcelona 2002)
Michels, J.F.,	<i>1944: De Desert Rats van Oss naar Oosterhout</i> (Vught 1984);
Middlebrook, M. & C. Everitt	<i>The Bomber Command War Diaries. An Operational reference book 1939-1945</i> (Leicester 1996);
Nesbit, R.C.,	<i>RAF in action 1939-1945</i> (Glasgow 2000);
Pallud, J.P.,	<i>Blitzkrieg in the West. Then and Now</i> (Londen 1991);
Spanjaard, P., e.a.	<i>Oorlog en Bevrijding, beelden van de jaren 1939-1945 Berghem, Megen en Oss</i> (Nuth 1995);
Veenstra, S.L.,	<i>In de Schaduw van de Glorie</i> (Zutphen 1992);
Woensel, J. van	<i>Vrij van Explosieven</i> ('s-Gravenhage 2004)
Zijlstra, G.,	<i>Diary of an Air War. Allied Flights over Fortress Europe in WWII</i> (Austin 1994);
Zwanenburg, G.J.,	<i>En nooit was het stil..., kroniek van een luchtoorlog dln I & II</i> (z.p.z.j.).

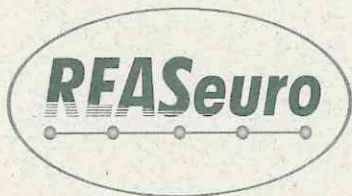
Bijlage F2

Overzicht van de (archief) instellingen en de geraadpleegde bronnen

---

- REASeuro Bibliotheek;
- REASeuro Database;
- Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) te 's-Hertogenbosch (Gem. archief Bernheze);
- Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam;
- Topografisch Dienst (TOPOD) te Emmen;
- Landbouwuniversiteit van Wageningen;
- Archief van het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) te Culemborg;
- Luchtfototarchief Keele University te Birmingham, UK;
- The National Archives (TNA) te Londen, UK.

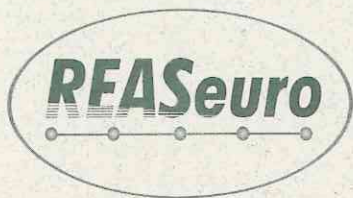
Bijlage F3

Geraadpleegde documenten diverse archieven/bronnen

- Literatuur (algemene en locatiespecifieke publicaties);
- Politie dag- en nachtrapporten van de gemeente Bernheze;
- Archief van Militair Gezag Noord-Brabant;
- Ruim- en mijnenvelddrapporten EOCL;
- Geallieerde en Duitse stafkaarten 1940-1945;
- Luchtfoto's 1940-1945;
- Logboeken van de 2nd Tactical Air Force (Royal Air Force, Verenigd Koninkrijk) 1944-1945;
- Logboeken van Bomber Command (Royal Air Force, Verenigd Koninkrijk) 1940-1942;
- Oorlogsdagboeken Marinebefehlshaber in der Niederlanden (Kriegsmarine, Duitsland) 1940-1942

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

Bijlage F4

Luchtfoto's (losbladig)

1048 106 G. 3633. 25. NOV. 44. FI 14" / 1544. SQDN. →

1049 106 G. 3633. 25. NOV. 44. F/ 14" / 1544 SQDN. →

1051 106 G. 3633. 25. NOV. 44. F/ 14" / 154A. SQDN. →

1054 106 G.3633.25.NOV.44.FI 14" 11544 SQDN.→

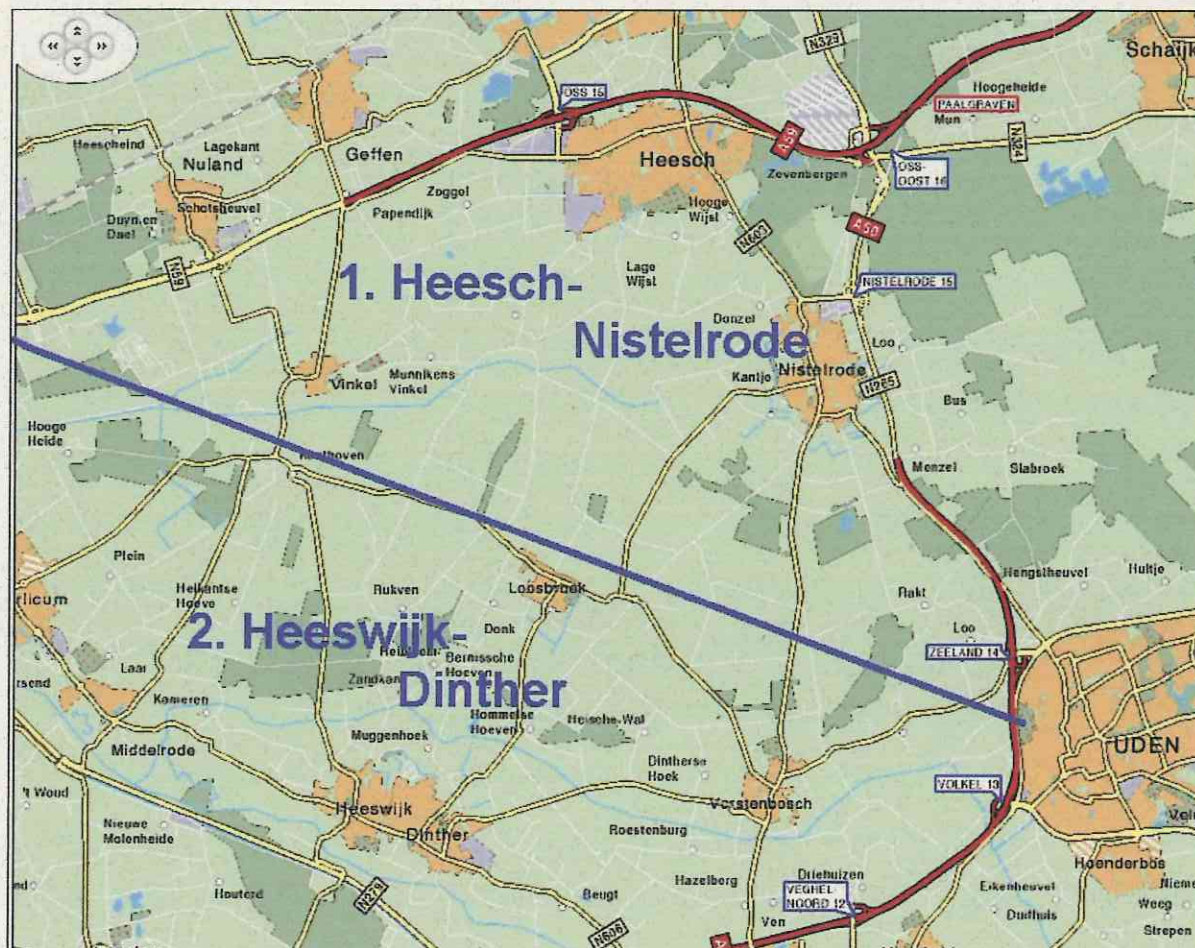

Bijlage G1

Onderzoeksgebied

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

Bijlage G2

Geallieerde stafkaarten (losbladig)

HOLLAND 1:25,000

4500m. E. 5°30'

For use by War and Navy Department Agencies only
Not for sale or distribution

47

32°

48

450 34'

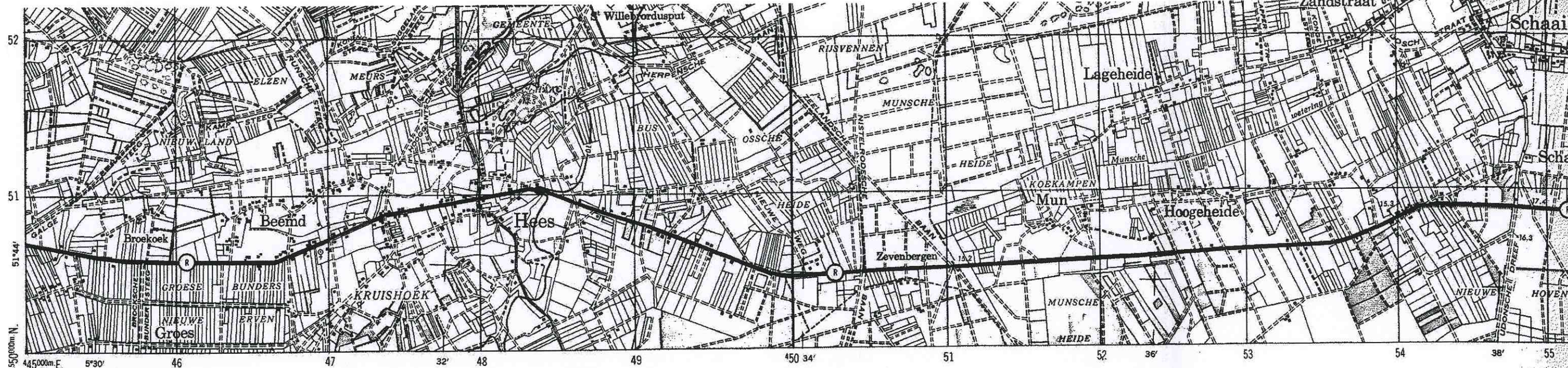
51

52 36'

UDI

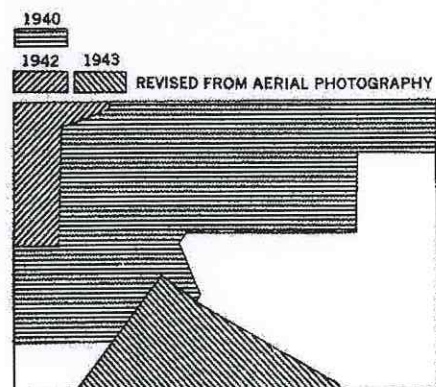

A.M.S. M831 (G.S.G.S. 4427)

First Edition 1943

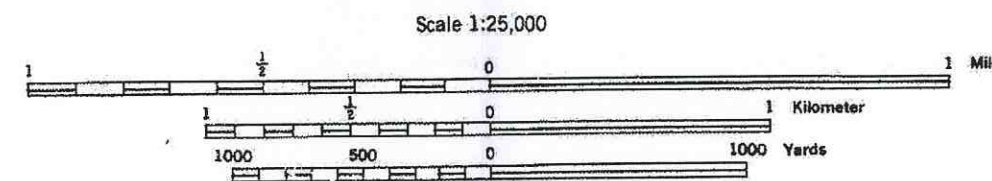
Prepared under the direction of the Chief of Engineers, U. S. Army, by the Army Map Service (GE), U. S. Army, Washington, D. C., 1943. Compiled from Netherlands Topographische Dienst Maps, 1:25,000, 1910-1928. Partially revised from 1940, 1942, and 1943 aerial photography. Principal communications revised from: Intelligence Reports; Automobile Map of the Netherlands, 1:200,000, K.N.A.C., 1937; Michelin Road Map, 1:200,000, Service Geographique de l'Armée, 1940; Railroads and Waterways of Holland, 1:300,000, G.S.G.S., 1942.

LEGEND

National Highways (Superhighways) (with route marker)	
2 roadways, each 6 meters wide or over, metalled	
1 roadway, 12 meters wide or over, metalled	
National Highways and Main Roads (with route marker)	
6 meters wide or over, metalled	
Other Main Roads (with route marker)	
5 meters wide or over, metalled	
Secondary Roads	
3 meters wide or over, generally metalled	
Roads and Tracks generally unmetalled	
Paths	
Standard Gauge Railroads, two tracks or more	
Standard Gauge Steam Railroads, single track	
Standard Gauge Electrified Railroads, single track	
Trams, Steam or Electric (standard gauge only where stated)	
Railroad with Sidings (standard gauge)	
Canal	
Canal under construction	
Transmission Line	
(a) Fence Lines, Hedges or Possible Ditches	
(b) Ditches	
Submarine Contour Line	
Shoreline at High Tide	

Dike (2.5 meters or higher) with approaching ramp	
Dike: (a) with overflow (b) with roller dam or spillway	
Dike: (a) passable (b) passable but closed to traffic (c) impassable	
Dike or Embankment (1-2.5 meters high)	
(a) passable; (b) impassable	
Earth Embankment (less than 1 meter high)	
(a) passable; (b) impassable	
Dike with Stone Bank and Pierhead	
Dike with Wooden Bank and Pierhead	
International Boundary with Marker and Number	
Province Boundary	
Commune Boundary	
Windmill, Watermill, Monument	
Church, Church Control Point, Chapel, Cross	
Cemetery	
Contour Lines	
Auxiliary Contour Lines, 12.5, 15, and 17.5 meters	
Orchard or Nursery, Woodland	

LAMBERT CONICAL ORTHOMORPHIC PROJECTION

CONTOUR INTERVAL IN HOLLAND 10 METERS
WITH AUXILIARY INTERVAL OF 2.5 METERS
DATUM MEAN SEA LEVEL AT AMSTERDAM

NORD DE GUERRE ZONE GRID (Blue)

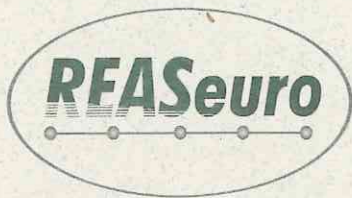
Projection: Lambert Conical Orthomorphic
Spheroid: Du Plessis
Origin: 49°30'N and 7°44'13.95"E
False Co-ordinates: 600,000 meters East
of Origin: 300,000 meters North
Scale Factor: .999509081

NOTE: OFFICERS USING THIS MAP WILL MARK HEREON CORRECTIONS AND ADDITIONS WHICH COME TO THEIR ATTENTION AND MAIL DIRECT TO THE CHIEF OF ENGINEERS, WASHINGTON, D. C.

HEIGHTS IN METERS

TO GO
LETTER: Must be
FIGURES: Must be
for finding the f
USE ONLY THE LA
OF THE MAP:
PORT: SCH
East:
Take West edge of zone
which point lies, and read
figure pointed opposite
box on line like itself on
face of the map.
Estimate: Length Eastings
REFERENCE ES
Box:
Seven
beared similar refer

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

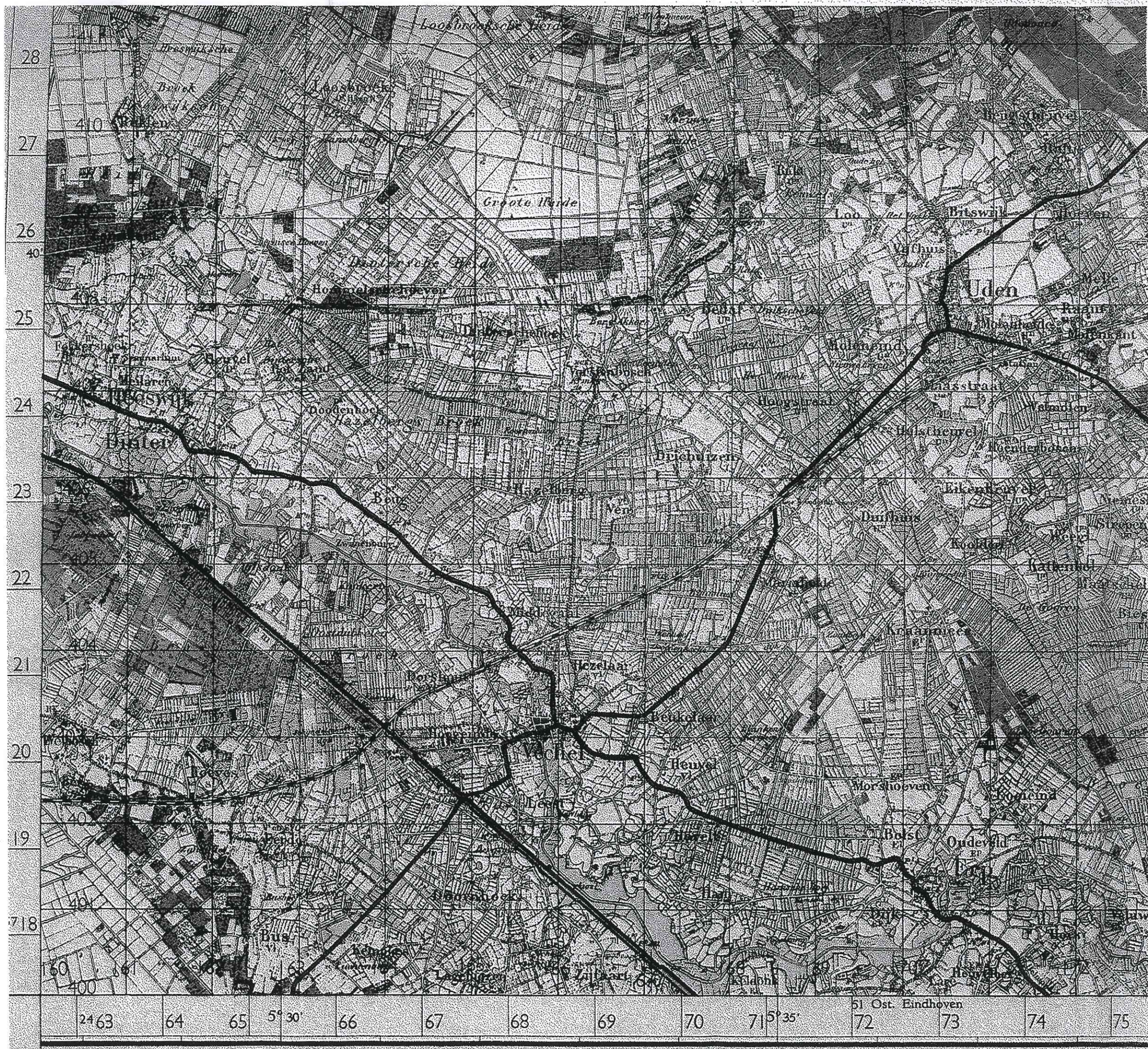

Bijlage G3

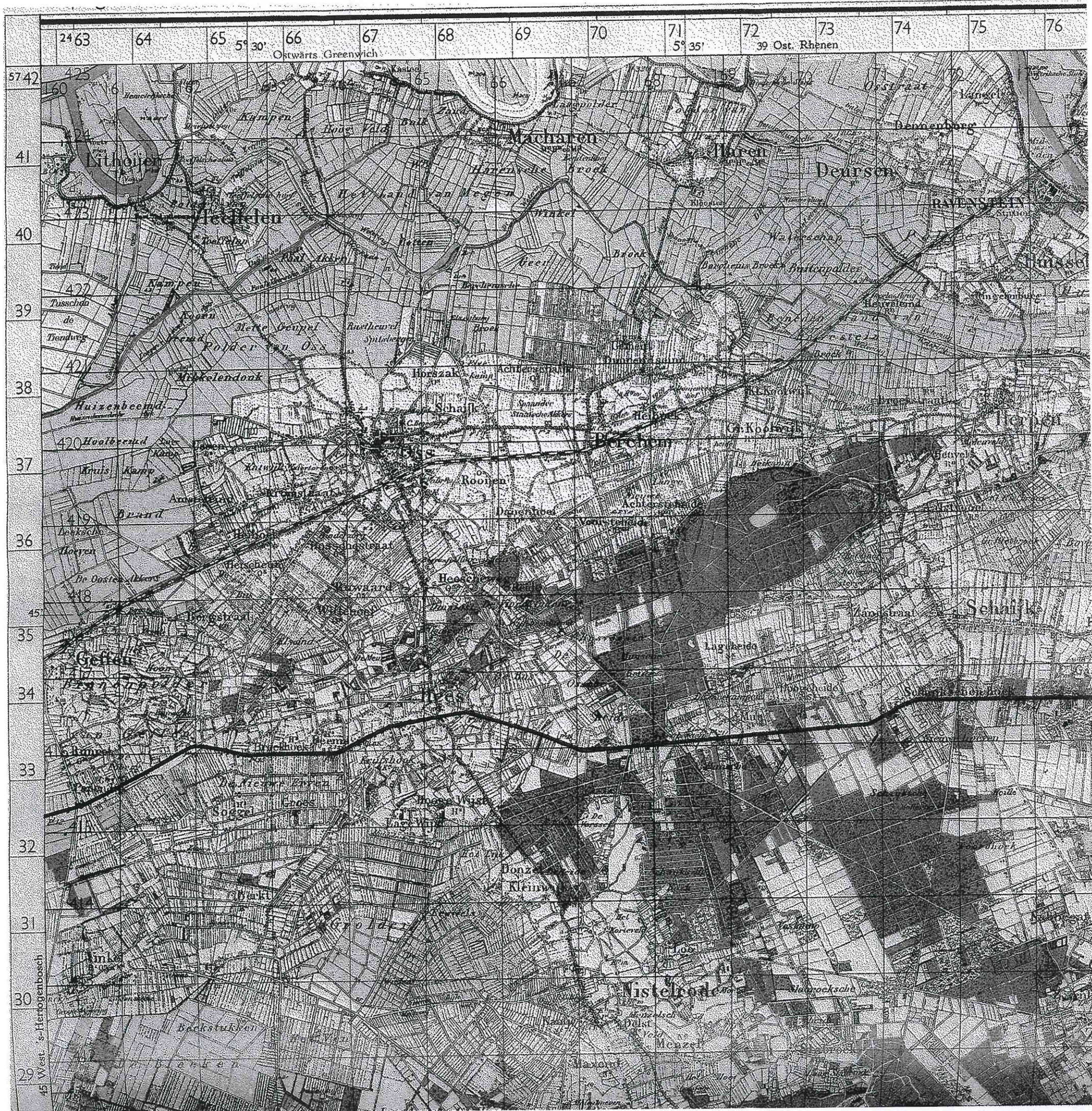
Duitse stafkaart 1941 (losbladig)

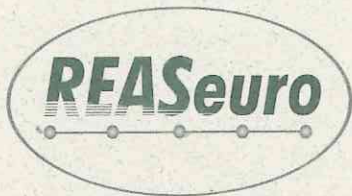

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

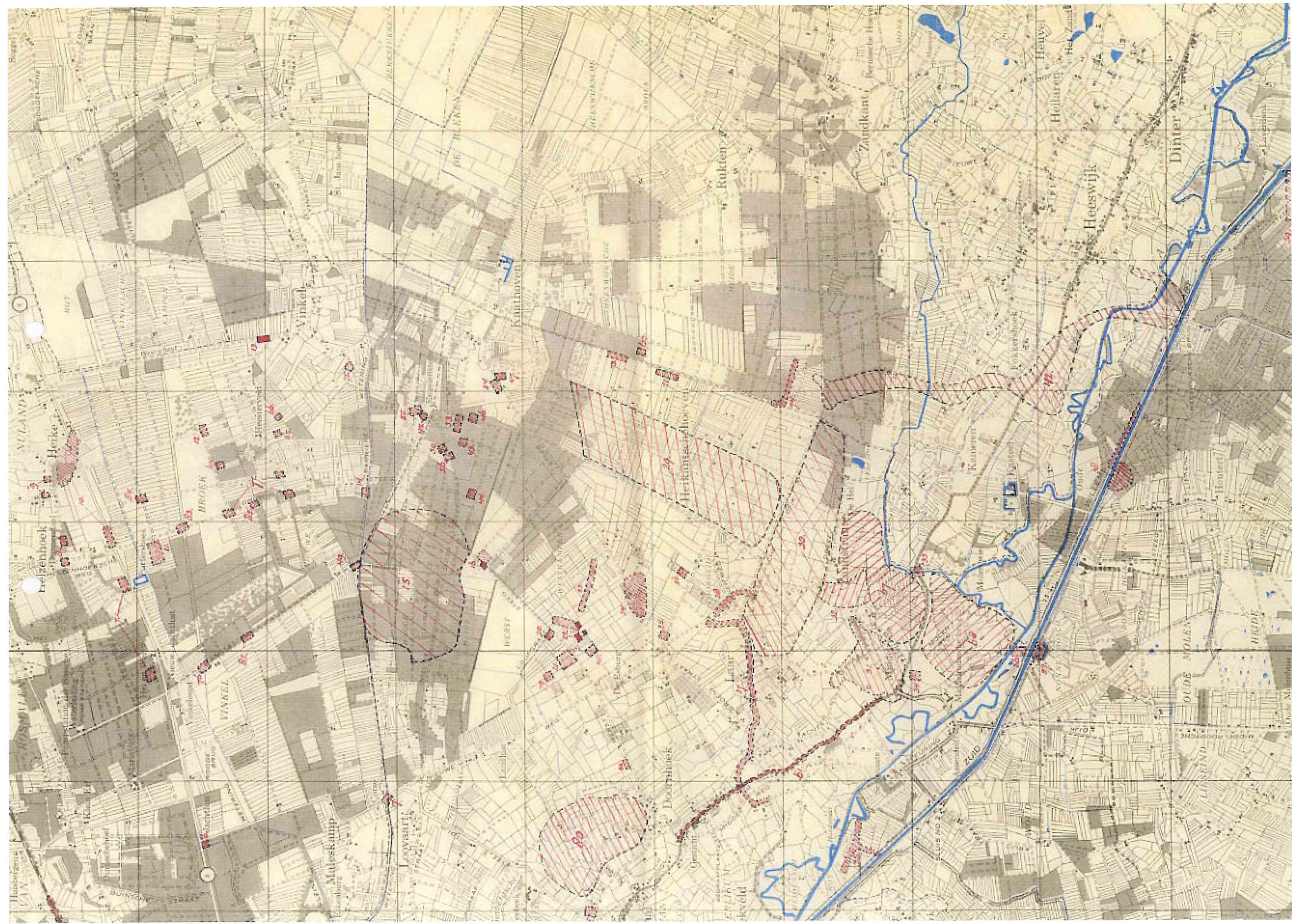

Bijlage G4

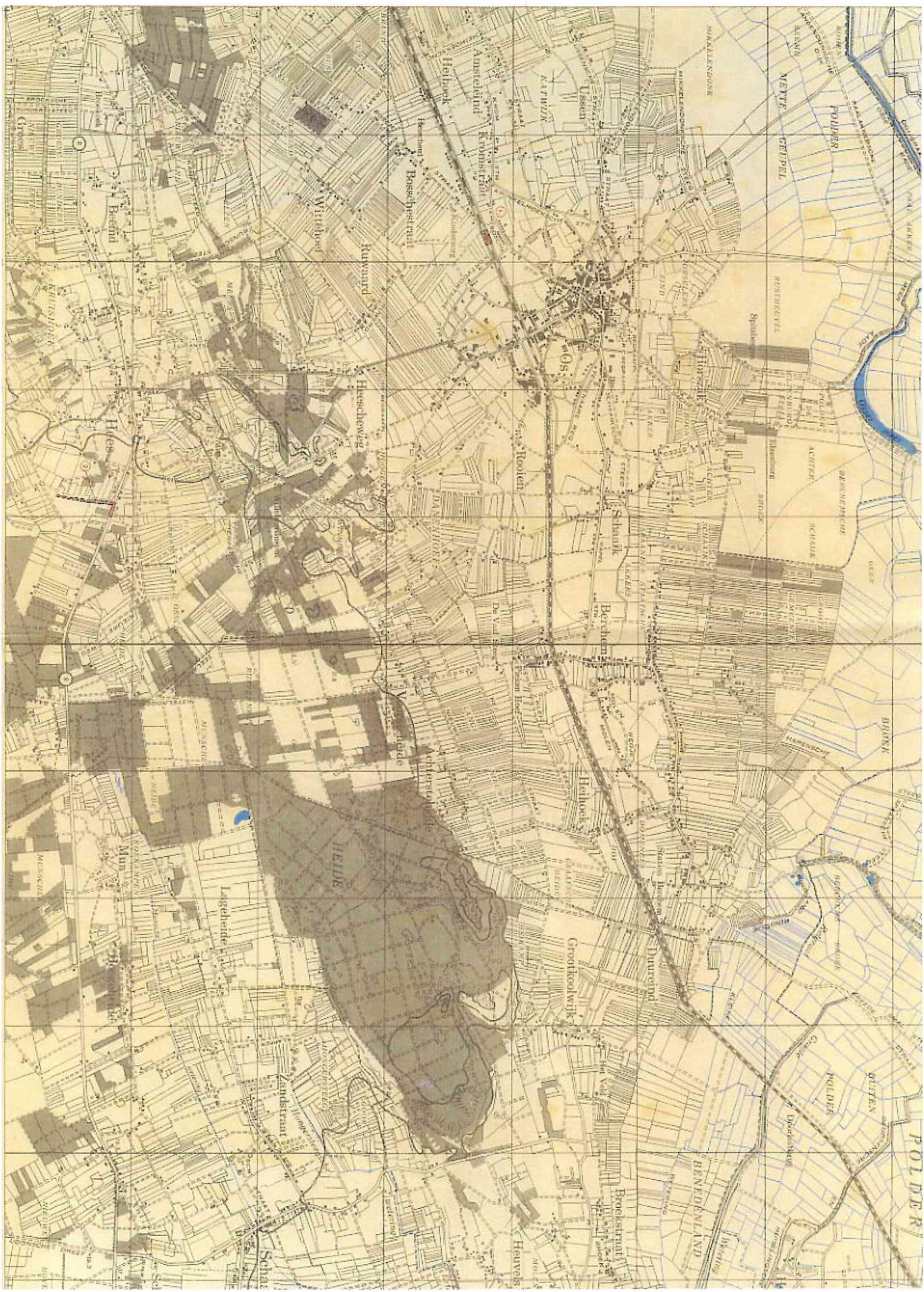
Mijnenveldkaart (ingepast huidige situatie) (EOCKL) (losbladig)

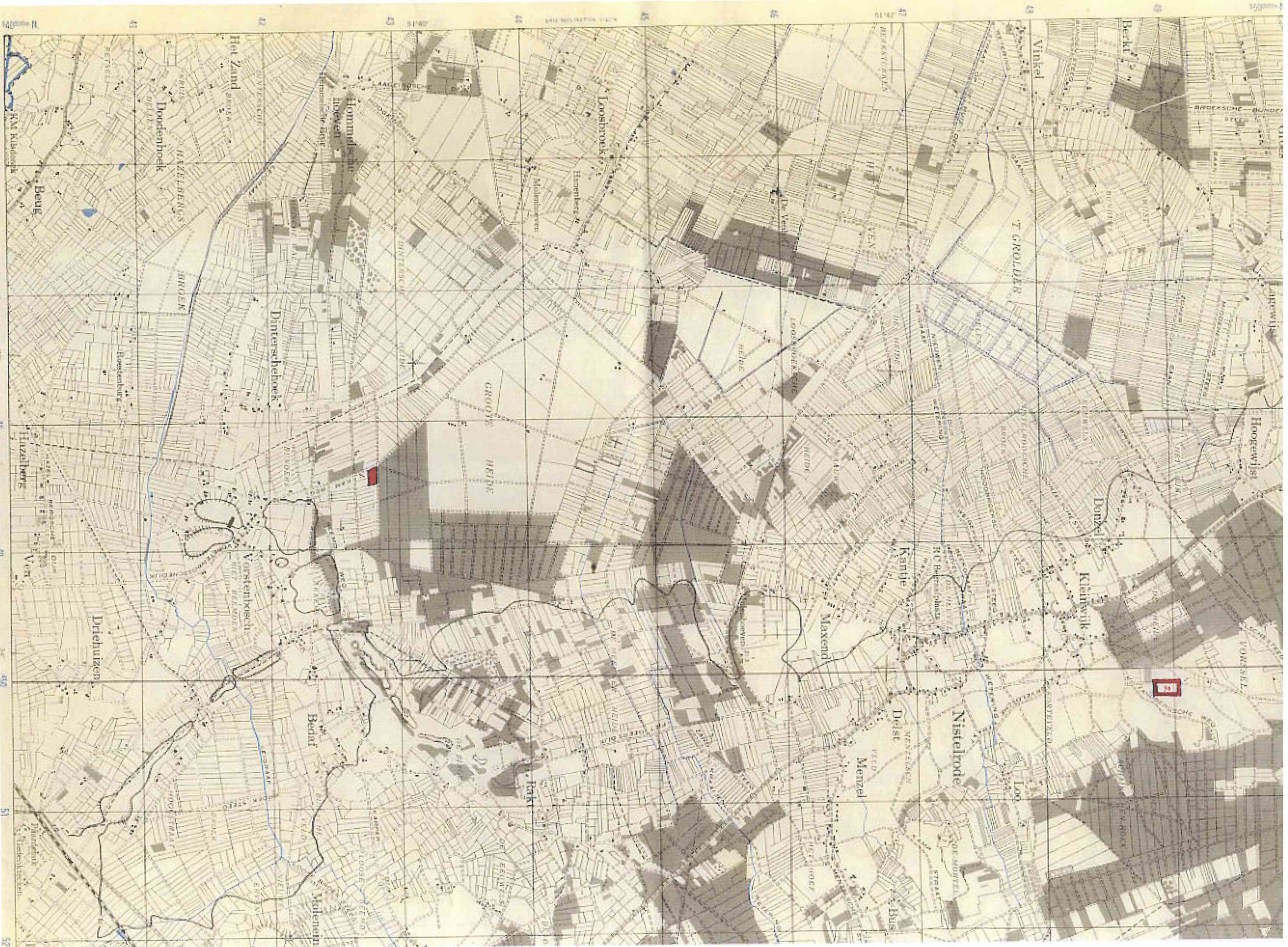

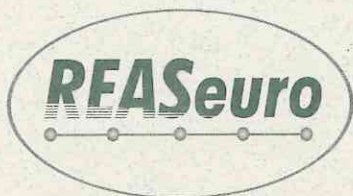

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

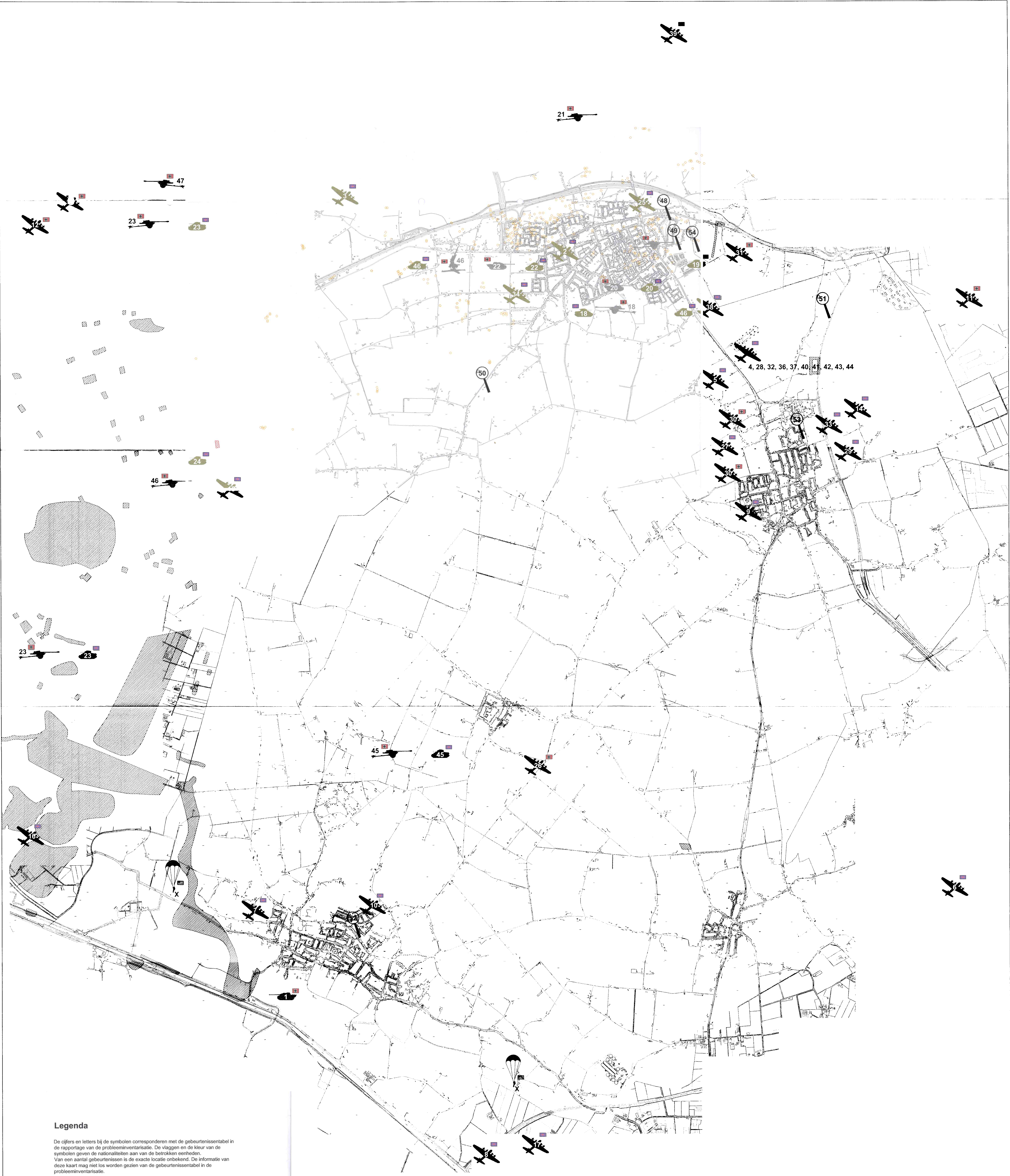

Bijlage M1

Overzichtskaart Gemeente Bernheze (losbladig)

Legenda

De cijfers en letters bij de symbolen corresponderen met de gebeurtenis tabel in de rapportage van de probleeminventarisatie. De vlaggen en de kleur van de symbolen geven de nationaliteit aan van de betrokken eenheden.
Van een aantal gebeurtenissen is de exacte locatie onbekend. De informatie van deze kaart mag niet los worden gezien van de gebeurtenis tabel in de probleeminventarisatie.

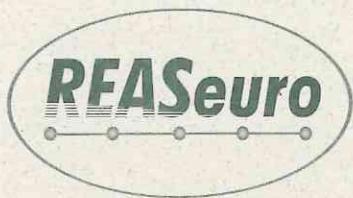
- Mijnevelden
- vermoedelijke kraters (luchtfotoanalyse)
- Meldingen bekend bij gemeente
- Grondgevechten
- Globale crashsite gevechtsvliegtuigen
- Artilleriebeschietingen
- Dropzone
- Flakopstelling

Opsporen Conventionele Explosieven
Probleeminventarisatie Gemeente Bernheze
Overzicht gebeurtenissen
Bijlage M1

Getekend d.d.	13-04-06	E. van Gestel	Tek. no:
Gecontroleerd d.d.	13-04-06	T. van den Berg	07365-PI-01
Accoord d.d.	14-04-06	J. Blokvoort	Schaalt: geen
Gewijzigd:	21-09-06	E. van Gestel	Formaat: A0

Rei Explosive Advice & Services Europe BV
Bedrijfsnaam: "The Port van Riel"
Alphenweg 4A 5133 NE Riel
Postbus 21 5133 ZG Riel
Tel: 015-5186078
Fax: 015-5186079
E-mail: reaso@reaseuro.com
Website: www.reaseuro.com

Riel Explosive Advice & Services Europe B.V.

Bijlage M2

Inpassingen luchtfoto's d.d. 25 november 1944 (losbladig)

Vooronderzoek Conventionele Explosieven
Plangebied Rodenburg Heeswijk-Dinther

Vooronderzoek Conventionele Explosieven
Plangebied Rodenburg Heeswijk-Dinther

Document : Vooronderzoek

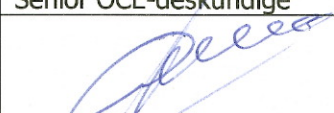
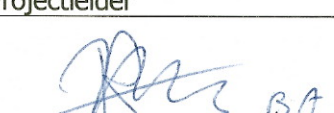
Projectnummer : 11066

Opdrachtgever : Aeres Milieu

Locatie : Roermond

Datum : 1-2-2012

Status : concept

Datum: 1-2-2012	Datum: 1-2-2012	Datum: 1-2-2012
Opgesteld door: Dhr. J.D. van Boeijen Historisch onderzoeker	Goedgekeurd door: Dhr. G. Asveld Senior OCE-deskundige	Geautoriseerd door: Dhr. ing. M.B.M. van Oers Projectleider
		B.A.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de houders van het auteursrecht. Het is de opdrachtgever toegestaan voor intern gebruik duplicaten te maken.

Bodac B.V. Explosieven opsporingsbedrijf

Postbus 12 • 5480 AA Schijndel • Bezoekadres: Hermalen 7, Schijndel • www.bodac.nl
T. (073) 543 1010 • F. (073) 549 8360 • info@bodac.nl • K.v.K. Den Bosch 17138633
ING nr. 68.49.29.481 • IBAN: NL 46 INGB 0684 9294 81 • BIC: INGBNL2A • B.T.W. NL8102.72.763.B.01

ISO 9001
ISO 14001
VCA **
BRL OCE A/B

INHOUDSOPGAVE

pagina

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Probleemstelling	1
1.3	Doelstelling	1
1.4	Werkwijze	1
1.5	Verantwoording	1
2.	LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE	2
2.1	Afbakening van het onderzoeksgebied	2
2.2	Gebruik van het projectgebied: vroeger, huidig en toekomstig	3
3.	PROBLEEMANALYSE	4
3.1	Inleiding	4
3.2	Literatuur	4
3.3	Bombardementsgegevens	5
3.4	Archieven	5
3.5	Archief Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD)	5
3.6	Luchtfotocollecties	6
3.7	Stafkaarten	6
3.8	Aanvullende informatie/War Diaries	7
3.9	Leemte in kennis	7
3.10	Classificatie verdacht / niet verdacht	7
4.	RAPPORTAGE BEVINDINGEN	8
4.1	Conclusie Probleemanalyse	8
4.2	Advies	8

Bijlage 1. CE Bodembelastingkaart(en)

Dit vooronderzoek is verstuurd naar de volgende organisaties:

Aeres Milieu
Vertegenwoordigd door: dhr. G. Reuver
Postbus 1015
6040 KA Roermond

Bodac Explosievenopsporing B.V.
Vertegenwoordigd door: dhr. ing. J.A.C. Brandts
Postbus 12
5480 AA SCHIJNDEL

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding tot het uitvoeren van een vooronderzoek naar mogelijk aanwezige Conventionele Explosieven (CE) voor het plangebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther vloeit voort uit het voornemen tot het uitvoeren van werkzaamheden in het projectgebied en het vermoeden van de mogelijke aanwezigheid van CE in de bodem. Om inzicht te krijgen in de mogelijke risico's heeft Aeres Milieu opdracht verleend tot het uitvoeren van een vooronderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van CE of delen daarvan binnen het projectgebied.

1.2 Probleemstelling

Er zullen binnen het projectgebied diverse (grond)werkzaamheden gaan plaatsvinden. Indien er zich CE in de bodem bevinden, is dat een risico in het kader van de Openbare Veiligheid. Daarbij kan stagnatie van de werkzaamheden aanzienlijke kostenverhogingen tot gevolg hebben. Het is van belang om duidelijkheid te krijgen over de aard en omvang van de situatie aangaande CE ten einde de veiligheid van personeel en (directe) omgeving tijdens de realisatiefase op een verantwoorde wijze te kunnen waarborgen.

1.3 Doelstelling

Het doel van een vooronderzoek is beoordelen of er indicaties zijn dat binnen het projectgebied CE aanwezig zijn, en zo ja, om het van CE verdachte gebied in horizontale en verticale dimensies af te bakenen. De classificatie "verdacht" wordt gegeven indien er een vermoeden bestaat van de aanwezigheid van CE, welke na de Tweede Wereldoorlog (WOII) in de bodem zijn achtergebleven en dit vermoeden met geverifieerd feitenmateriaal onderbouwd kan worden. De classificatie "niet verdacht" wordt gegeven indien onvoldoende feitelijke onderbouwing bestaat om dit vermoeden te concluderen.

1.4 Werkwijze

In een vooronderzoek wordt onderscheid gemaakt in de volgende onderdelen:

- probleeminventarisatie;
- probleemanalyse;
- rapportage en CE bodembelastingkaart.

De probleeminventarisatie richt zich op het verzamelen van (historisch) feitenmateriaal dat betrekking heeft op en/of relevant is voor het onderzoeksgebied.

In 2006 is door REASeuro een probleeminventarisatie uitgevoerd naar de aanwezigheid van CE voor de gehele gemeente Bernheze. De resultaten van deze probleemanalyse zijn vastgelegd in het "Definitief rapport Probleeminventarisatie RO-060148" met projectnummer 07365 Gemeente Bernheze (28 september 2006).

Teneinde een uitspraak te kunnen doen met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van CE in het plangebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther, hebben wij de probleemanalyse uitgevoerd voor dit projectgebied. De probleemanalyse omvat de analyse van het verkregen feitenmateriaal en de vaststelling van de vermoede aanwezigheid, aard en omvang van de CE. Voor deze probleemanalyse hebben wij gebruik gemaakt van de bovengenoemde probleeminventarisatie, uitgevoerd door REASeuro.

Eindresultaat is een rapportage en een bijbehorende CE bodembelastingkaart voor het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de geldende wet- en regelgeving zijnde de BRL-OCE, versie 2007-02 d.d. 08-02-2007.

1.5 Verantwoording

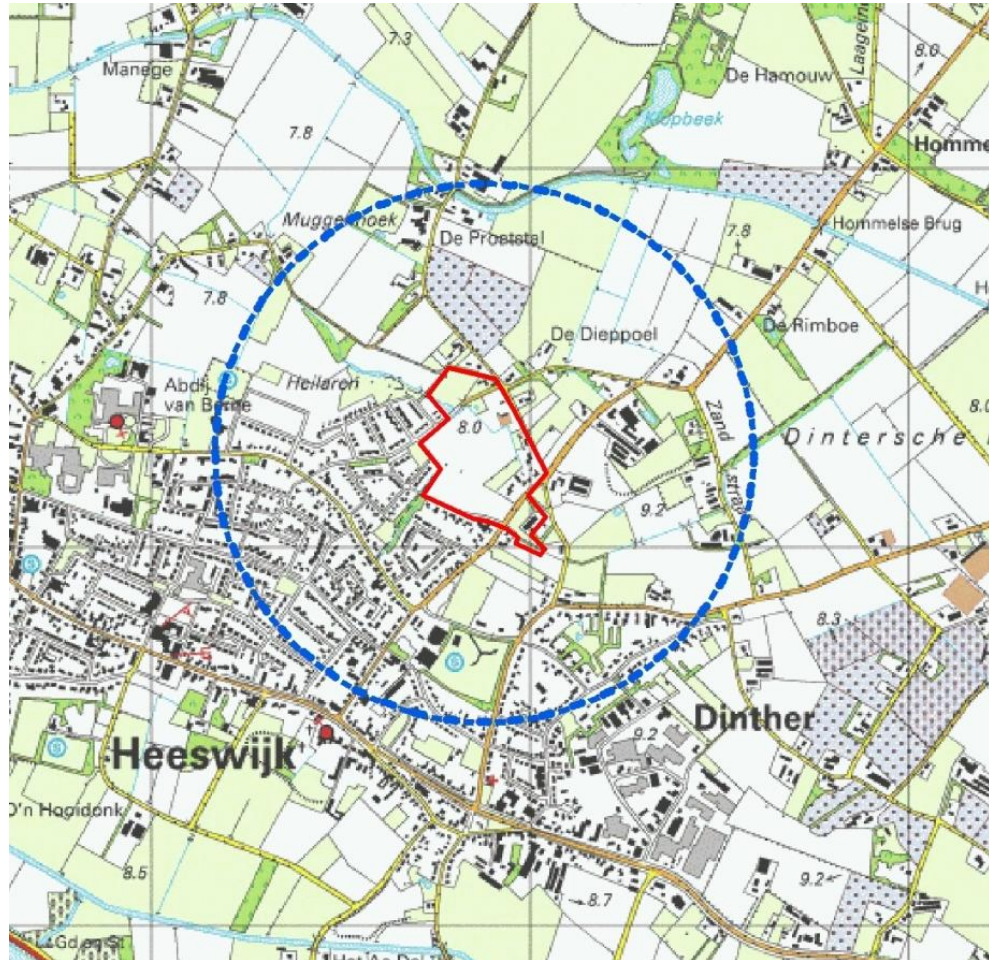
De probleemanalyse is uitgevoerd door historisch onderzoeker de heer J.D. van Boeijen, in samenspraak met en onder verantwoording van de heer G. Asveld, Senior OCE-deskundige van Bodac B.V.

2. LOCATIEGEBONDEN INFORMATIE

2.1 Afbakening van het onderzoeksgebied

Teneinde een gefundeerde uitspraak te kunnen doen omtrent de mogelijke aanwezigheid van CE in het projectgebied is door ons een uitgebreider onderzoeksgebied geformuleerd. Hierbij hebben wij een straal van 500 meter rondom het projectgebied gehanteerd.

Afbeelding: Plattegrond waarop het onderzoeksgebied is aangegeven met een blauwe stippellijn.
Het projectgebied is in rood weergegeven.

2.2 Gebruik van het projectgebied: vroeger, huidig en toekomstig

Vroeger en huidig

Locatie Rodenburg ligt in de noord-oost hoek van Heeswijk-Dinther (rode stippellijn). De oppervlakte van het plangebied is ongeveer 6,5 hectare. Het plangebied is momenteel hoofdzakelijk in gebruik als agrarisch gebied. Daarnaast zijn in het gebied enkele bestaande woningen (groene stippellijnen) en een tuincentrum aanwezig (gele stippellijn).

Afbeelding: het projectgebied, hoofdzakelijk in gebruik als agrarisch gebied.

Toekomstig

In het Masterplan Wonen heeft de locatie Rodenburg een hoge prioriteit gekregen: vóór 2015 reeds een deel van de ongeveer 140 geplande woningen realiseren. De fasering is ongeveer 15 woningen per jaar. Met name zijn hier starters en doorstromers voorzien.

Het plangebied is gedeeltelijk omgeven door de Rodenburgseweg, Hommelsedijk, Koffiestraat en Nieuwlandsestraat. Op twee plekken worden deze wegen "overschreden". Aan de Hommelsedijk en de Nieuwlandsestraat liggen twee percelen die zijn opgenomen om de ontwikkelingmogelijkheden hier te beoordelen. De bestaande woningen blijven gehandhaafd, het tuincentrum verdwijnt.

In de toekomst zullen er derhalve diverse (grond)werkzaamheden gaan plaatsvinden in het projectgebied.

3. PROBLEEMANALYSE

3.1 Inleiding

De door REASeuro uitgevoerde probleeminventarisatie is gecontroleerd op volledigheid. Van het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther zijn geen luchtfoto's aangetroffen. Naast deze rapportage zijn, voor zover bij ons bekend, geen eerdere vooronderzoeken uitgevoerd. Binnen de gemeente Bernheze hebben verschillende oorlogshandelingen plaatsgevonden. Deze oorlogshandelingen hebben mogelijk geresulteerd in het achterblijven van CE in de bodem binnen het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther en de directe omgeving (onderzoeksgebied). Per bron zal onderstaand een analyse van het verkregen feitenmateriaal plaatsvinden. Tevens zijn de bevindingen weergegeven op de CE bodembelastingkaart in bijlage 1.

3.2 Literatuur

Uit de door REASeuro uitgevoerde probleeminventarisatie voor de gemeente Bernheze zijn de oorlogshandelingen geselecteerd die relevant zouden kunnen zijn voor het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther (zie onderstaande tabel).

Door middel van aanvullend literatuuronderzoek hebben wij een goed beeld gekregen van de oorlogshandelingen rond Heeswijk-Dinther. Hiervoor hebben wij het boek *Bericht van de Tweede Wereldoorlog in Heeswijk, Dinther en Loosbroek* van H. van Driel (Veghel 1994) geraadpleegd. In dit boek worden de oorlogshandelingen rondom Heeswijk-Dinther uitgebreid beschreven.

Tijdens de oorlogsjaren vielen enkele malen bommen in Heeswijk en Dinther. Voor zover in het boek omschreven betreft dit locaties buiten het projectgebied.

Het blijkt dat de gevechtshandelingen (grondgevechten) rond Heeswijk-Dinther voornamelijk hebben plaatsgevonden in het gebied tussen de rivier Aa en de Zuid-Willemsvaart. Dit gebied ligt ten zuiden van de plaats Heeswijk-Dinther. Op 26 september 1944 werd het centrum van Dinther zwaar gebombardeerd door Typhoon bommenwerpers. Op de plaatsen Heeswijk en Dinther hebben ook artilleriebeschietingen plaatsgevonden, maar in de literatuur zijn geen aanwijzingen gevonden voor beschietingen op het betreffende projectgebied.

Op basis van de geanalyseerde literatuur zijn er dus geen aanwijzingen voor de mogelijke aanwezigheid van CE in het projectgebied.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de relevante oorlogshandelingen uit de door REASeuro uitgevoerde probleeminventarisatie en de invloed hiervan voor de mogelijke aanwezigheid van CE in het projectgebied.

Nr.	Datum	Oorlogshandeling/gebeurtenis	Mogelijk aanwezige CE in projectgebied
7	22-6-1943	Dinther: een Engelse bommenwerper van het type Lancaster III crasht.	Buiten projectgebied
10	2-12-1943	Heeswijk-Dinther: Een Engelse bommenwerper van het type Mosquito IX crasht	Buiten projectgebied
X	17-9-1944	Amerikaanse parachutisteneenheden landen ten noorden van Heeswijk-Dinther en tussen Heeswijk-Dinther en Veghel	Buiten onderzoeksgebied

Tabel: geanalyseerde literatuur. KKM = Klein Kaliber Munitie, HGR = Handgranaten, GGR = Geweergranaten, GRW = munitie voor granaatwerpers, GGM = Geschutsmunitie, RAK = Raketten, M = Mijnen, A = Afwerpmunitie.

3.3 Bombardementsgegevens

Bij de door REASEuro uitgevoerde probleeminventarisatie zijn bombardementsgegevens gevonden binnen de gemeente Bernheze. Bij REASEuro hebben wij een nader overzicht opgevraagd van de bombardementsgegevens voor het gebied rond Heeswijk-Dinther. Uit analyse van deze gegevens is gebleken dat er geen bombardementsgegevens zijn met betrekking tot het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

Inv. nummer	Datum	Oorlogshandeling/gebeurtenis	Mogelijk aanwezige CE in projectgebied
AIR 37/715	september 1944	Buiten projectgebied	geen
AIR 37/717	januari-februari 1945	Buiten projectgebied	geen
AIR 37/718	maart-april 1945	Buiten projectgebied	geen

Tabel: bombardementsgegevens 2 TAF. Bron: The National Archives, London.

3.4 Archieven

Bij de door REASEuro uitgevoerde probleemanalyse zijn in de geraadpleegde archieven geen archiefstukken aangetroffen met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van CE in het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

3.5 Archief Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD)

MORA's

Bij de EOD te Culemborg zijn door REASEuro 314 meldingen van explosieven binnen de gemeente Bernheze aangetroffen. Uit onze analyse is gebleken dat 102 van deze meldingen het gebied rond Heeswijk-Dinther betroffen. Van deze meldingen zijn er 12 geboekt op het politiebureau, zodat de locatie waar het explosief is gevonden niet meer is te herleiden. Bij 5 meldingen is helemaal geen adres genoteerd. Van de overige meldingen vallen er twee binnen het onderzoeksgebied. Binnen het projectgebied is echter geen enkele melding genoteerd.

Op basis van de geanalyseerde MORA's kan niet worden geconcludeerd dat er CE aanwezig kan zijn in het projectgebied.

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de aangetroffen CE in het onderzoeksgebied.

WO_NR	Datum	Object	Locatie	Plaats
19770296	10-2-1977	Onbekend	Nobischweg 5	Heeswijk-Dinther
19770929	4-4-1977	1x schokbuis 119 (ontsteker) 1x elec osd van 20mm	Torenstraat 23	Heeswijk-Dinther

Mijnenveldkaarten

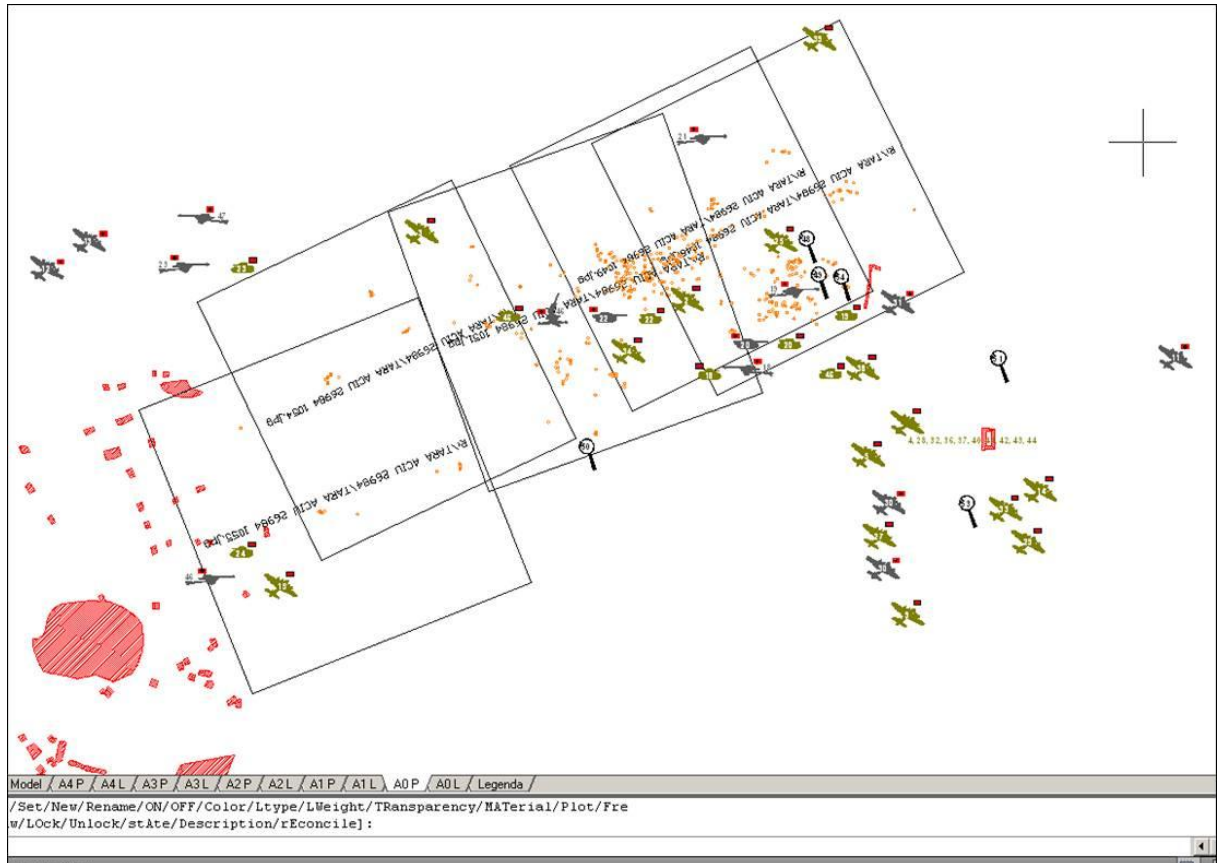
Uit de door REASEuro uitgevoerde probleeminventarisatie is gebleken dat er in de gemeente Bernheze vier mijnenvelden hebben gelegen. Bovendien lag een groot aantal mijnenvelden in de directe omgeving van de gemeente Bernheze.

Uit onze analyse van deze gegevens is gebleken dat er geen mijnenvelden hebben gelegen in de omgeving van het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

3.6 Luchtfotocollecties

Bij de inventarisatie van de luchtfoto's van de gemeente Bernheze zijn vijf luchtfoto's aangetroffen. Deze luchtfoto's dekken echter niet het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther. Er is dus geen luchtfoto-analyse mogelijk voor het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

Afbeelding: Situering geïnventariseerde luchtfoto's gemeente Bernheze. Het projectgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther valt buiten deze luchtfoto's.

3.7 Stafkaarten

Bevindingen: Op de beschikbare stafkaarten zijn geen oorlogshandelingen zichtbaar betreffende het onderzoeksgebied Rodenburg te Heeswijk-Dinther.

3.8 Aanvullende informatie/War Diaries

Bij de probleeminventarisatie is door REASEuro de onderstaande informatie met betrekking tot Heeswijk-Dinther gevonden op de website http://www.warlinks.com/armour/11_hussars.

Nr.	Datum	Oorlogshandeling/gebeurtenis	Mogelijk aanwezige CE in projectgebied
45	27 september 1944	Te noorden van Dinther is het niet mogelijk om de sterke verdediging van Duitse eenheden te doorbreken. Britse troepen rukken op ten zuidwesten van Loosbroek, vervolgens naar Derp, Bedaf en Nistelrode. Geen vijandelijke troepen waargenomen.	Buiten projectgebied

Tabel: geanalyseerde aanvullende informatie. KKM = Klein Kaliber Munitie, HGR = Handgranaten, GGR = Geweergranaten, GRW = munitie voor granaatwerpers, GGM = Geschutsmunitie, RAK = Raketten, M = Mijnen, A = Afwerpmunitie.

In aanvulling op de door REASEuro uitgevoerde probleeminventarisatie hebben wij onze collectie War Diaries van de eenheden die actief zijn geweest in het onderzoeksgebied geraadpleegd. Op basis van de in deze War Diaries genoemde coördinaten hebben wij geen relevante oorlogshandelingen kunnen vaststellen binnen het projectgebied.

Inv. nummer	Oorlogshandeling	Mogelijk aanwezige CE in projectgebied
WO 171/1014. 5th Royal Horse Artillery	Buiten onderzoeksgebied	n.v.t.
WO 171/1358. 1st Bn. the Rifle Brigade	Buiten onderzoeksgebied	n.v.t.
WO 171/1366. 1/6 Bn. The Queen's R. Regt.	Buiten onderzoeksgebied	n.v.t.
WO 171/1367. 1/6 Bn. The Queen's R. Regt.	Buiten onderzoeksgebied	n.v.t.
WO 171/1368. 1/7 Bn. The Queen's R. Regt.	Buiten onderzoeksgebied	n.v.t.

Tabel: geraadpleegde stukken The National Archives (Londen)

3.9 Leemte in kennis

- Er zijn geen bombardementsgegevens aangetroffen met betrekking tot het onderzoeksgebied.
- Er zijn geen archiefstukken aangetroffen met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied.
- Er zijn geen luchtfoto's van het onderzoeksgebied aangetroffen.
- Het is onbekend of er in het onderzoeksgebied gedurende 1940-1971 explosieven zijn geruimd.

3.10 Classificatie verdacht / niet verdacht

Het projectgebied kwalificeren wij op basis van het geanalyseerde feitenmateriaal als: **"NIET VERDACHT"** op de aanwezigheid van CE.

4. RAPPORTAGE BEVINDINGEN

4.1 Conclusie Probleemanalyse

Op basis van het geanalyseerde feitenmateriaal is het projectgebied **"NIET VERDACHT"** op de aanwezigheid van CE. Een weergave van de bevindingen met betrekking tot het onderzoeksgebied is weergegeven in de CE Bodembelastingkaart in bijlage 1.

4.2 Advies

Bodac B.V. adviseert de opdrachtgever vóór aanvang van de voorgenomen (grond)werkzaamheden het projectgebied **niet** te laten onderzoeken op de mogelijke aanwezigheid van CE.

Bijlagen